

Însemnări rapide despre Spațiul imaginar al literaturii române (II)

de Eugen Simion

Să revin la literatura română. Am studiat într-o carte publicată acum 40 de ani (*Dimineața poezilor*) spațiile imaginare ale primilor noștri versificatori, de la Văcărești și Conachi la Alecsandri și ce-am observat? Am observat, întâi, că voind să definească arta de a iubi, ei au inventat arta de a scrie, adică poezia. Iar iubirea și poezia lor au peisaje predilecte cum ar fi *colina* sau *vâlceaua*, *ruinele*, *codrul*, *peisajul hibernal* și *lunca* (la Alecsandri), ori *locurile râpoase*, *stâncile monumentale*, dar și *șesul ars de soare* și bătut de crivățul pustietor sau, în alt palier al imaginarului, cabinetul în care se simte aroma ceaiului sorbit încet, în timp ce poetul (tot Alecsandri), începe să-și compună, fără grabă, pastelurile sale. Acestea sunt spațiile imaginare ale poezilor români din prima jumătate a secolului al XIX-lea, atunci când clasicismul stă încă în aceeași încăpere a spiritului liric cu preromantismul și romantismul, iar poezii descoperă specificul național și vor să construiască o țară imaginară cu datele geografiei noastre. Reușesc. Dar, pentru ca țara imaginară să aibă contur și vizibilitate, mai trebuie așteptat puțin, și anume până apare un poet tânăr din nord, care, vorba altui poet (din secolul al XIX-lea), să dea un nume tuturor lucrurilor care există în spațiul carpato-dunărean.

Acesta este, evident, Eminescu. El a reușit să creeze, în poemele sale, un spațiu miraculos pe care românii l-au asumat în conștientul și inconștientul lor colectiv, în gândirea și în sensibilitatea lor, o țară imaginară – cum am zis de atâtea ori până acum – cu care cititorii poeziei sale se identifică și pe care o poartă cu ei oriunde ar fi. De aceea Eminescu a fost socotit un poet național și este socotit și azi în același fel, în ciuda celor care-i neagă geniul și forța de a reprezenta miturile spiritualității noastre. Mi-am pus întrebarea care este, dincolo de acest spațiu imaginar global, luminat de miturile romantismului, spațiul securizant, inconfundabil și ireductibil eminescian, și am descoperit că ceea ce exprimă mai bine reveriile sale este *codrul tainic*. Aici are loc ceremonia iubirii, cu nota ei melancolică și cu dimensiunea ei cosmică. În *Cezara*, Eminescu inventează alt spațiu al

seducției și împlinirii erotice, *Insula lui Euthanasius*, izolată de lume, armonioasă, cu o natură paradisiacă, loc ideal pentru amorul văzut ca o divină alcătuire și ca o divină întoarcere a cuplului uman la starea edenică din care a fost izgonit...

Secolul al XX-lea, adică modernitatea, a schimbat datele imaginarului poetic și, ipso facto, formele de relief ale spațiului de securitate. Bacovia aduce fantasma târgului păcătos și introduce în poezie *camera* ca loc de refugiu în fața urgiei de afară (grozăvia de nămeți). Natura nu mai este spațiul predilect nici la poezii de după el, iar când apare (la Blaga și, în genere, la expresioniști), natura este plină de mituri și devine subiect de meditație metafizică în care bucuriile spiritului, când sunt, sunt însoțite de angoasele puternice ale spiritului liric. Arghezi aduce în poem spațiul reclusiunii (*Flori de mucigai*) și universul mic (universul boabelor și fărâmelor). Geniul lui acoperă totul, ca și în poezia lui Eminescu, fără a avea predilecție pentru liniștea agrestă și peisajele calme. În aventura lui amestecă și pe Dumnezeu, comunicându-i frecvent și fără smerenie îndoielile, neliniștile sale. Văzând cât de nesigure sunt fantasmalele sale și cât de seducătoare și savante sunt ambiguitățile limbajului său liric, putem spune că spațiul de securitate al poeziei argheziene este fixat în inima insecurității, a îndoielii și a aproximației. Țara lui imaginară este un vast ținut în care toate se întâlnesc (de la peisajele rugăciunii la peisajele urâtului, grotescului, oribilului) și își cer dreptul la expresie, dreptul de a fi reprezentate sau, cum se spune cu o formulă veche în critica literară, dreptul de a fi cântate. Ele sunt mereu vegheate de un spirit liric pregătit să întâmpine toate ipostazele realului, ca o armonică uriașă manipulată de o mână experimentată și imprevizibilă.

I-am lăsat deoparte pe prozatorii moderni. Aceștia – am remarcat odată, într-un articol despre proza secolului al XX-lea – au trecut de la mitologia alpină – dominantă în secolul anterior – la mitologia câmpiei și la mitologia orașului.

Duiliu Zamfirescu, Panait Istrati, Galaction, Preda, Zaharia Stancu, Bănulescu, Fănuș Neagu sunt prozatori ai câmpiei. Spațiul lor de securitate are parfum de ierburi arse de soare și prin el circulă personaje complexe ca Ilie Moromete. Spațiul, moromețian este, din acest punct de vedere, elocvent și memorabil. Nu-i, evident, singurul în epica românească din secolul al XX-lea. Sadoveanu este singurul care prelungeste spiritul romantic și mitologia alpină în proza de după 1900. Spațiul lui ideal, securizant, este acela din *Zodia Cancerului*, unde toate lucrurile, locurile și oamenii au rămas la legea veche, adică legea existenței naturale, departe de căderile, mistificările, stricăciunile aduse de civilizație. Rebreanu nu are un simț special al naturii și nu face referință la miturile satului. Ion la Glanetașului nu admiră frumusețea pământului, el dorește să intre cât mai repede în posesia lui. Drama lui este socială și aspirația lui este de natură economică, nu estetică, așa cum este adesea la personajele lui Sadoveanu. Hortensia Papadat Bengescu și după ea „proustieni”

propriu-zis (Camil Petrescu, Holban) sunt prozatori ai orașului, spațiul în care se mișcă eroii săi este aglomerat și indistinct, ca un bazar în care intri și te pierzi. Aici se petrec multe drame și oamenii trăiesc într-o nesfârșită complicitate și într-o eternă insecuritate a spiritului, ca eroii lui Holban.

Spațiul urban din literatura română este, în genere, lipsit de mituri. El este populat de mahalagii pitorești sau de intelectuali care se luptă cu geloziiile și fantezmele lor, caută să înțeleagă misterul feminității, ca eroul lui G. Călinescu din *Enigma Otiliei*. Doar Mircea Eliade a descris un București năpădit de mituri, ezoteric uneori, alteori (în romanele existențialiste din tinerețe) populat de tineri intelectuali care vor să împace frenezia senzorială cu asceza spiritului și, neputând să le conjuge, au sentimentul tragicului. Și, dacă îl au, se sinucid sau intră în aventuri obscure și sângeroase.

Ce-ar mai fi cu spațiul și cu timpul din literatura română? Ar fi multe de spus, dar mă opresc aici.

Tatăl meu

de Alex Ștefănescu

Alex Ștefănescu și tatăl lui

Tatăl meu a fost toată viața inspector financiar. Dar a avut un cult pentru literatură (pe care mi l-a transmis și mie).

Se numea Alexandru Ștefănescu (iar dacă își prescurta prenumele prefera varianta *Al* ca să nu creeze o confuzie cu *Alex*, din semnătura mea). A trăit 81 de ani (1920–2001). De când a învățat să citească și până moarte, ceea ce înseamnă trei

sferturi de secol, a citit mii de cărți.

În copilăria petrecută la Herța citea mai mult pe ascuns, ca să nu-i intrige pe părinții, frații și surorile lui prin neparticiparea la treburile gospodărești. În timpul studenției, la București, s-a dus de câteva ori la cenaclul *Sburătorul* al lui E. Lovinescu. Nu scria și nici n-a avut vreodată intenția să scrie, voia doar să-i vadă pe scriitorii ale căror cărți le parcursese cu evlavie.

Datorită lui, am avut de mic copil o bibliotecă în casă. Nu foarte mare (în jur de 2.000 de cărți), dar remarcabilă prin diversitate. Și eu, și sora mea, și fratele meu, și mama noastră, găseam orice doream în rafturile ei, de la manuale de grădinărit la romane de Tolstoi, de la cărți de șah la poezii de Eminescu. Tata le citise *pe toate* și puteam obține de la el informații în legătură cu oricare dintre ele, ca de la un bibliotecar.

Locuiam la Suceava, unde exista un mare respect pentru literatură. În casa memorială *Simion Florea Marian* se păstra o față de masă pe care își scriseseră numele, pe vremuri, toți scriitorii veniți vreodată în vizită la cărturarul

sucevean. Am căutat-o cu emoție printre semnături pe aceea a lui Mihai Eminescu și am găsit-o.

Tata s-a bucurat din toată inima când a aflat că mi-am ales ca profesie cititul (i-a și trimis o scrisoare de mulțumire profesorului meu de la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București, Nicolae Manolescu, care mă convinsese să renunț la poezie și să scriu critică literară; și a primit din partea lui o scrisoare de răspuns emoționantă, pe care a păstrat-o cu sfințenie).

Au trecut anii, iar eu m-am angajat până peste cap în activitatea de critic literar. Ajunsesem să scriu șapte-opt articole de critică literară pe săptămână, despre cărțile nou apărute, și să primesc chiar și o mie de scrisori lunar, de la începători, cu texte pe care trebuia să le evaluez. În această situație, cu generozitatea lui luminoasă, nemiîntâlnită de mine la altcineva, tatăl meu s-a oferit să mă ajute. Ajutat de munca lui devotată și riguroasă, mi-am constituit un fișier cu informații despre aproximativ 4.000 de scriitori români. Am comandat și o mobilă destinată acestui scop, un pat masiv și foarte înalt, în al cărui soclu erau sertare cu plicuri așezate în ordine alfabetică, după numele scriitorilor. Când mă întindeam în pat, îl amuzam pe tata spunându-i că „dorm pe literatura română”.

În plicuri se aflau date bio-bibliografice, comentarii critice decupate din reviste, interviuri, manuscrise, fotografii, caricaturi etc. (tot acest material documentar mi-a fost de folos în cei zece ani, 1995-2005, cât am lucrat la *Istoria literaturii române contemporane*). Unii tineri scriitori veneau să consulte fișierul și își luau notițe (nu le mai menționez numele, pentru că, între timp, unii mi-au devenit adversari literari).

Fișierul, odată constituit, trebuia completat mereu cu noutăți, dar aceasta era o operație mai ușoară, întrucât, în mare, banca de date deja exista și fusese concepută ca o structură deschisă (în prezent nu mai consult acest fișier – am transferat toate textele și imaginile în computer). Tata mi-a propus atunci să-mi mai facă un instrument de lucru, pentru a mă ajuta să economisesc timp. Planul lui era să povestească în scris toate romanele românești. La început n-am înțeles la ce mi-ar folosi rezumatele, pentru că oricum, atunci când scriam despre un roman, trebuia neapărat să-l citesc și eu. Apoi însă mi-am dat seama că aveam într-adevăr nevoie.

Citind un roman, eram atent la construcția lui, la portretele personajelor, la expresivitatea fiecărei fraze. Iar când mă apucam să scriu comentariul, constatam că nu știu numele sau prenumele unui personaj, vârsta lui, localitatea de unde provine, studiile pe care le face, boala de care suferă ș.a.m.d. Toate aceste informații sunt dispersate în text. La pag. 1 poți să afli cum se numește tatăl protagonistului, dar numele mamei lui îl poți afla abia la pag. 79. Școala pe care o urmează este menționată, să zicem, la pag. 224, iar nota pe care o ia la un examen la pag. 17. Scriind un articol de critică literară pierdeam foarte mult timp căutând și sistematizând aceste informații, pe care romancierul le folosește capricios, dar pe care criticul literar trebuie să le grupez și să le organizeze, pentru a oferi o imagine coerentă a lumii romanului.

Ani la rând a lucrat tata la această colecție de rezumate. A cheltuit timp din viața lui ca să mă ajute să economisesc timp din viața mea. A deschis un adevărat șantier de texte în apartamentul nostru de bloc din Suceava, iar când venea să mă vadă la București aducea și o nouă tranșă de rezumate. La început l-am supervizat și m-a surprins plăcut capacitatea lui de a-și focaliza atenția asupra subiectului fiecărui roman, fără digresiuni inutile și fără omisiuni regretabile. Fiecare rezumat era chiar un rezumat, adică o reducere la scară a „acțiunii” romanului (a „diegezei”, în limbajul criticii actuale). Romanele nenarative (eseistice, psihologizante, suprarealiste, metafizice etc.) ieșeau, bineînțeles, din raza competenței lui. Dar și în acele cazuri era interesant de văzut în ce constă epica propriuzisă, atâta câtă există.

Tata își lua cărțile de la Biblioteca Județeană Suceava „I.G. Sbiera”, se împrietenește cu toate bibliotecarele de acolo, care știau la ce lucrează și pentru cine lucrează. Unele cărți i le împrumutam eu, când venea la București. Îl laudam cu o formulă care îl făcea să râdă din toată inima: „Trunchiul nu sare departe de așchie”.

*

Multe alte sacrificii a făcut tatăl meu pentru mine. Cel mai mult m-a impresionat faptul că odată, când mi-am cumpărat pantofi prea strâmți, i-a purtat el un timp ca să-i lărgească. Avea același număr la picior ca mine și, purtând pantofii, se chinuia în locul meu. Într-o seară, după ce s-a descălțat și s-a dus la culcare, i-am examinat ciorapii. Musteau de sânge.

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

GHEORGHE PENCIU (VIII)
(12.01.1926-02.04.2011)

În căutarea unui loc de muncă
(Fragment din cartea *Candidați pentru eternitate*)

Continuare din numărul trecut

... Necăjit, m-am prezentat în audiență la Directorul general al Cadrelor, din acel minister, care avea funcția de ministru și tăia și spânzura, în numele partidului. Era un bărbat cam de vreo patruzeci și cinci de ani, de statură potrivită și din toată atitudinea lui se detașa o tentativă vizibilă de modestie. Pe scurt, i-am povestit întreaga mea dramă de la intrarea în pușcărie, până la ieșire, încheind cu deznădejdea ce mă adusese în fața lui. Nu mi-a vorbit urât, nici n-a insistat asupra anumitor factori de detenție, ci, din contră, părea iritat de atitudinea subalternului său, pe care-l apostrofă la telefon, poruncindu-i ca, a doua zi, să-mi facă imediat formele de angajare și să i se raporteze executarea sarcinii trasate. În următoarea zi, surpriză de proporții. Trebuia să fiu scos din pământ, din iarbă verde și dus în fața tovarășului Călărășu. De la portar, la ultimul funcționar primiseră ordinul să mă caute și să mă trimită de urgență la conducere. Era convins tovarășul Călărășu că, pe undeva, acest înalt șef îmi era prieten și, de ce nu, și rudă. Toată atitudinea lui lingușitoare îmi repugna. Avea ceva în el de reptilă, de javră care se gudură în așteptarea unui ciolan mai gros. –Tovarășul Penciu, se poate una ca asta, doar cererea dumneavoastră este la noi, în curs de rezolvare, se poate să apelați la tovarășul ministru, care are atâtea pe cap? Doar oameni suntem! Și cum nu-mi găsea cererea, care probabil luase drumul coșului de hârtii chiar din ziua când am scris-o, îmi dădu altă coală, dând vina pe secretară ca văcarul pe sat. Între timp, în birou intrase și tovarășul Tomescu, care, uitând modul în care îmi vorbise cu zece zile înainte, îmi întinse mâna afectuos: „Ia uite ce plăcere, păi unde mi-ai stat omule, până acuma, noi te-am căutat și dumneata, probabil cu pipițele prin Cișmigiu. Nu zic, Doamne ferește, că nu ai avea dreptul, dar lasă-ne, tovarășe, adresa unde să te găsim, că de, mai avem și noi problemele noastre. Noi avem nevoie, știi, de oameni să tragă la *șaiabă* și tehnicieni de înaltă clasă și, după câte am înțeles eu de la mama dumneavoastră sunteți absolventul unui liceu industrial, care se bucura cândva de mare faimă în țara noastră. În rest cred că te-a lămurit tovarășul Călărășu, te așteptăm să vii printre noi. Partidul nostru pedepsește, dar știe să și ierte”. N-a mai fost nevoie să mă prezint la Fabrica de Ventilatoare București. În Ungaria izbucnise revoluția și totul se dusese de râpă. În sinea mea mă bucuram, deși îmi dădeam seama că securitatea e cu ochii pe noi. În universitățile din Iași, Cluj, Timișoara, București, studenții se manifestau pe față, cerând alegeri libere, plecarea rușilor din țară și abolirea regimului de

dictatură comunistă. O studentă de la Chimia Industrială, conjudețeană cu mine, care știa prin ce trecusem, m-a povățuit să mă duc să stau la părinții ei până se mai limpezesc lucrurile, dar am refuzat. Dacă e să mă aresteze, i-am zis, mă arestează și acolo, în plus, îi puneam în pericol familia. Am plecat însă în Făgăraș, cu unchiul meu, Penciu Tudor, care și el făcuse pușcărie vreo patru ani, că a participat la complotul colonelului Precup, împotriva lui Carol al II-lea, dar aceasta este altă poveste. În Făgăraș am stat trei-patru zile, când am fost chemat urgent de către mama, întrucât se vânturase ideea că n-aș fi străin de niște incidente petrecute în „Piața Universității” și că securitatea culegea informații despre mine, ce am făcut în aceste zile ale revoluției și unde mă găseam. Mă așteptam din zi în zi să mă ridice, dar nu s-a întâmplat așa, nici n-am fost chemat să dau vreo explicație. De altfel, ce aș fi putut să le spun? Că mi-am văzut de treaba mea? Tot nu m-ar fi crezut. Devoram însă ziarele, puține, mă rog, câte erau la număr, dar ce conta? Mă obișnuisem să citesc printre rânduri și asta conta mult. Un unchi de-al meu, fratele mamei, venind pe la București cu niște treburi, ținu să mă atenționeze: „Să-și bage mințile în cap, soro, să nu mai umble după cai verzi pe pereți, că ajunge iar de unde a plecat; aud că s-au operat multe arestări și el nu prea pare a fi ușă de biserică”. Pălăvrăgeala ieftină a unchiului meu nu m-a afectat prea mult, întrucât știam că e secretar de partid și bănuiam la ce nivel poate să judece. De altfel, niciodată n-am dus lipsă de sfaturi, chiar dacă ele se loveau de realitate ca nuca-n perete. Undeva, însă, destinul m-a răzbunat. El, povățuitorul, ajunsese să fie bătut chiar de fiul său, fost ofițer de miliție până în anul 1962. În perioada când treceam din întreprindere în întreprindere, în căutarea unui loc de muncă, am fost vizitat de un funcționar de la Fabrica de Ventilatoare București, care ținea neapărat să mă cunoască. „Ce pierzi”, mi-a zis mama, „dacă stai și cu el de vorbă o oră două la un pahar de vin? N-ai decât de câștigat, poate pune o vorbă bună la angajarea ta, că are mulți prieteni în fabrică”. Dar Neagu Simion n-a venit singur, ci însoțit de un prieten Predoleanu, un prieten de aventuri și de pahar. Mama a scos o sticlă cu vin, trei căni din ceramică, la care ținea mult și ne-a zis: „Apoi serviți-vă singuri, eu plec la treburile mele”. Cel care a deschis discuția a fost Neagu Simion, un bărbat uscățiv, cam la patruzeci-patruzeci și cinci de ani: „Domnule Penciu, noi n-am venit la dumneata numai să te vedem, ci să și facem ceva pentru țara aceasta. Nu știu dacă ți-a spus mama dumitale, dar noi am organizat la uzină și un mic ajutor pentru dumneata, dar, din păcate, pachetul trimis la Aiud pentru dumneata a venit înapoi cu factura contrasemnată: *Adresant necunoscut*. Din surse sigure știm că te găseai acolo internat la secția t.b.c., ne-a spus Lupașcu”. La auzul acestui nume am sărit ca ars: „Lupașcu ați zis? Cum arată acest Lupașcu și cam ce

vârstă are? Vă dați seama pe cine strângeți la sân?” Nu mai încăpea îndoială că, după descrierea făcută de Neagu, el era torționarul de la Canal și turnătorul de la Aiud. M-am uitat la ei îngrozit și le-am spus: „Feriți-vă de el ca de foc. E un turnător ordinar și nu m-aș mira dacă nu v-o fi și făcut dosare la securitate. Pe unde trece omul acesta arde, seamănă numai lacrimi și moarte”. „Ești fricos domnule Penciu, nu-l cunoști, sau îl confunzi cu altcineva, nu e Lupașcu omul acela, și-apoi el a venit cu propunerea să strângem bani pentru pachetul dumitale și a făcut chiar și o listă cu cât a dat fiecare. El e altfel de om, nu ca dumneata, îmi pare rău că ți-o spun, mă așteptam la mai mult de la unul care a făcut atâta pușcărie”. „Să dea Dumnezeu să fie așa cum spuneți dumneavoastră, dar eu unul consider că nu mai avem ce discuta și nici nu mi-ar face mare plăcere o nouă întâlnire”. De-atunci nu l-am mai văzut pe Neagu Simion, dar, imediat după revoluția din Ungaria a fost arestat cu toți prietenii lui, fiind adunați într-o organizație subversivă cu scopul răsturnării regimului. Lupașcu mai adăugând o mahmudea la salba lui de fărâdelegi. Întâlnirea cu Neagu Simion mi-a fost și mie dăunătoare. În viziunea securității mă făceam vinovat de omisiune de denunț și suspect de participare prin instigare la manifestările studențești din Piața Universității. După rearestarea mea din anul 1958, ofițerul care m-a anchetat mi-a arătat printre altele și declarația lui Neagu Simion referitoare la propunerile care mi s-au făcut. Norocul meu a fost că cel care îl însoțea pe Neagu era omul securității și a fost martor categoric la refuzul meu de a mă mai implica în asemenea acțiuni. În timpul celei de-a doua detenții, am aflat de la un coleg de cameră cu Neagu, că regreta faptul că nu mi-a ascultat sfaturile, dar era prea târziu. Dar m-am depărtat de la obiect. În Ungaria revoluția fusese înăbușită în sânge și „eroicele trupe sovietice”, abia plecate făcuseră drumul înapoi, călcând sub șenilele tancurilor tot ce întâlneau în cale. Zeci de mii de maghiari luaseră drumul pribegiei în occident, dar cea mai mare parte avea să fie târâtă prin închisori sau deportată în lagărele de exterminare ale întinsei Uniuni Sovietice. Imre Nagy avea să plătească și el cu viața neîmplinitul său pas spre libertate, în locul său venind Ianoș Kadar, slugă preaplecătă rușilor. Ungaria avea să stea încă mai bine de trei decenii sub cizma „marii ei prietene de la răsărit”. De angajarea mea la Fabrica de Ventilatoare București nu mai putea fi vorba. Se primiseră ordine precise să nu mai fim angajați, iar cei care se găseau în postura fericită de a avea un loc de muncă să fie dați afară, sau în cel mai fericit caz, trimiși la muncile cele mai grele și dăunătoare. Astfel, puteai întâlni la orice pas, pe posturi de măturători, gropari, hamali, hingheri, oameni care au însemnat ceva în țara aceasta: generali, medici, arhitecți, avocați, ingineri, profesori, cercetători și lista ar putea continua. Într-una din zile, cum căscam gura prin București, dau nas în nas cu Popșa Ion din Mănăștur. Bucuria a fost mare și de o parte și de alta. Făcusem amândoi închisoare la Târgșor,

fiindu-mi prieten și coleg de cameră luni de zile. Era un povestitor înăscut, posedând și o doză de umor care-l detașa de ceilalți. Stând la o halbă cu bere, îi tot povesteam necazurile mele cu serviciul, când el, luându-mi vorba din gură, zise: „Ei, și ai câștigat ceva dacă le-ai spus că ai făcut pușcărie? Ți-au propus vreo statuie pe undeva? Îți vor conferi vreo medalie? Să-ți spun eu soluția: cel mai bine e să-l iei pe „nu” în brațe. Când m-am eliberat, în anul 1951, umblam și eu după serviciu ca și tine, săptămâni întregi, făcând marea neghiobie să le spun că am fost închis. Într-o zi însă, n-am mai putut și ai zis: „Popșa, băiatule, dacă vrei să trăiești, trebuie mai întâi să înveți să minți. Nu ești tu singurul care cade în păcatul ăsta”. Așa se face că am serviciu, destul de bunicele, de mai bine de patru ani. Într-una din zile numai că mă pomenesc că mă cheamă chiorul de la cadre: „Tovarășe Popșa –zice- sunt câteva lucruri cam confuze în autobiografia dumitale, ia aici câteva coli de hârtie și dă-ne o altă descriere despre dumneata și familia dumitale, cât mai detaliată”. „Da, tovarășe inspector –am zis eu- se face”. Și am trântit o autobiografie de m-ar fi invidiat și Mihail Sadoveanu. La vreo lună și jumătate, sunt chemat din nou la cadre: „Tovarășe Popșa – zice chiorul- nu ești deloc sincer cu noi. Uite, de exemplu, noi suntem informați că dumneata ai făcut pușcărie”. „Eu, tovarășe?” Și am făcut o mutră atât de mirată încât credeam și eu pe jumătate. „Dumneavoastră credeți că-mi arde de pușcărie acum când socialismul are mai multă nevoie de noi? Nu tovarășe, nu”. Dar „chiorul” nu se lăsă: „Nu ești dumneata Popșa Ion din Mănăștur, comuna aceea de reacționari, care în anul 1946 a scris la intrarea în comună: *Până aici democrație, mai încolo Mănăștur!*”. „Da, tovarășe inspector, am zis eu, dar în Mănăștur sunt patruzeci-cincizeci de persoane cu acest nume, de ce să fiu tocmai eu cel pe care-l incriminați dumneavoastră. Aveți probleme cu mine în legătură cu serviciul, am călcat pe bec și n-am venit la vreo ședință, m-am făcut cumva vinovat de vreo abatere? Spuneți-mi, măcar să știu și eu”. „Nu-i vorba de asta, tovarășe Popșa, dar avem și noi obligațiile noastre pe linie de partid. Trebuie să fim vigilenți, că *dușmanii poporului* atâta așteaptă să ne prindă descoperiți”. Peste o lună și jumătate, iarăși sunt chemat de către „chiorul” de la cadre, care satisfăcut, îmi întinde o hârtie în față: „Ei, vezi tovarășe, că tot te-am prins? Ți-a folosit cu ceva faptul că ne-ai mințit? Noi de ce crezi că suntem puși aici, să dormim?” Hârtia prezentată de „chiorul” era cazierul meu judiciar, care, știam că o dată și-o dată, tot mă va da de gol. „-Tovarășe inspector, văd ce scrie în adresă, dar ceea ce nu știți dumneavoastră e că la ieșirea din închisoare fiecare am fost obligați să semnăm câte o declarație că nu vom spune nimănui pe unde am trecut și ce-am văzut, în caz contrar ne făceam vinovați de *divulgare de secrete de stat*, care știți și dumneavoastră, sunt foarte aspru pedepsite de legile țării”. „-Da, tovarășe Popșa, asta privește viața dumitale particulară, nu și *serviciile de cadre* de acest amendament. Dacă nu

mă credeți, cereți greșea penitenciarului Aiud, unde cred că mai există și astăzi câteva exemplare necompletate. Nu sunt sigur cui i s-a impus acest lucru”. A trebuit să mai dau o autobiografie, era deja a patra, dar de atunci am fost lăsat în pace. În balanța rămânerii mele pe postul de merceolog au cântărit desigur și calificativele excelente date de serviciul de desfacere unde lucram. Dragă Gorunescule, cam asta ar fi pe scurt odiseea vieții mele după ieșirea din închisoare. Când m-am despărțit de Popșa, se făcuseră orele 22, dar fiecare din noi parcă dădusem mâna cu veșnicia. Trecuse mai bine de o lună de când mă despărțisem de Popșa, când, într-o zi, trecând prin Piața Filantropia, astăzi 1 Mai, dau nas în nas cu un alt prieten de detenție, Sile Petrescu, fost condamnat pentru activitate subversivă țărănistă și, îmbolnăvindu-se de t.b.c., trimis la sanatoriul penitenciar Târgu Ocna. Bucuria a fost mare pentru amândoi. Nu ne mai văzusem de mai bine de trei ani. Avea o voce acest Sile catifelată și unduitoare, de l-ai fi ascultat zile întregi fără să te plictisești. Acum arăta ca un domn lipsit de grija zilei de mâine: serviciu, casă, familie și bineînțeles, ca omul cu bani, se mai aventura și la câte o bere. Invitat de el, ne-am retras pe terasa unui restaurant care ne oferea umbră multă și liniștea de care aveam nevoie ca să ne mărturisim unul altuia. Comandă două sticle cu bere și prinse să mă studieze. -Și așa, Ghițșor, te eliberași, bată-te să te bată norocul, nu te-ai

schimbat deloc. Tu n-ai de gând să îmbătrânești? Că uite, eu am încărunțit!, și-mi arată câteva fire de păr albe apărute pe la tâmpile. Afișa o grozavă poftă de vorbă. „Dragă Sile- prinsei eu să zic- dacă mai umblu mult după serviciu, mă tem că în scurt timp voi fi mai alb la păr ca barba Preafericitului Patriarh Justinian al României. Sunt patru luni de când tot bat pasul pe loc și mi-e rușine să mai stau în spinarea mamei mele, albită și ea înainte de soroc. Peste tot mi se închid ușile în nas cu același cinism: „Du-te la bandiții tăi să te angajeze. La noi lucrează numai oameni cinstiți, devotați clasei muncitoare!” Lasă Ghiță, că n-o fi dracul atât de negru, s-o găsi și pentru tine un colțișor de muncă, să zic așa. Crezi că eu am dus-o mai bine? Mai al dracului Ghiță, mai al dracului! Am stat o jumătate de an șomer până am reușit să mă strecur în locul ăsta de muncă. Acum. De bine, de rău, am o ocupație frumușică, nu e cine știe ce bine plătită, dar nici nu dau în brânci muncind. A propos, îl știi pe Ionică Sultaniuc, de la camera 4, care avea tuberculoza aceea devastatoare? Acum este internat la sanatoriul Balotești. Ne ducem dimonică la el. N-ai vrea să mergi și tu? Merge Tică Voicescu cu soția, Nelu Cazacu, Samuel Gheorghe, Tinu Samargescu, Mircea Răzeșu cu soția și sora lui Ionică, Aura. Cred că le-ar face mare plăcere să te vadă, mai ales că noi mai tot timpul am pomenit de tine. Ei, ce zici? Vii? (...)

Continuare în numărul următor

Răsfoiri și comentarii

de Constantin Tudorache

Autorul văzut de Al. Clenciu

În viață nu contează dacă paharul este jumătate gol. Important e să fie sticla plină. - Vasile Ghica

„Lasă-l pe cititor să te găsească, rătăcindu-se”, spune Vasile Ghica în cartea *Rezervație gri*. Să ne amintim o zicere a lui Nichita Stănescu: „Poetul este cu atât mai mareș, cu cât cei care-l citesc, nu pe poet îl descoperă, ci pe ei înșiși”.

*

„În curând, ne vom întâlni unii cu alții, doar pentru a face schimb de măști”, scrie, în aceeași culegere de aforisme, Vasile Ghica. Reamintesc două epigrame scrise de subsemnatul, la un concurs, cu tema *Jos masca!* Prima se intitulează *Roluri și măști*:

*În roluri mari, cu misiuni precise,
Jucând aceeași piesă indigenă,
Își lasă unii măștile-n culise,
Iar alții și le pun când intră-n scenă.*

Pe cea de-a doua epigramă am intitulat-o *Viața e un carnaval*:

*Și ploaia și vântul și valul,
Cu mult mai ușor le suportă,
Când știi să-ți alegi carnavalul
Și masca pe care s-o porți.*

*

„Uităm uneori să ne scoatem măștile la sfârșitul carnavalului”, e un alt aforism scris de Vasile Ghica în culegerea *Surâsuri migdalate*. Reamintesc epigrama, *Unui cuplu*, scrisă de mine, tot la tema *Jos masca!*:

*Cândva, de mână au plecat,
Timizi, de la un bal mascat,
Și-au mers așa, întreaga viață...
Uitându-și măștile pe față.*

*

Referindu-se la muză și la femeie, Vasile Ghica spune: „Sigur că aș avea nevoie de o muză. Măcar să-mi calce cămășile”. Din cartea de aforisme *Furul Ariadnei*, scrisă de Rodica Tott, am reținut acest panseu: „Muzele nu vin la cei care nu au cu ce să le întrețină”. Completez pasajul cu o definiție a *Femeii*, din creația lui Constantin Sachelaride:

*Femeia e tovarășa supusă,
Ce ne alungă, nopțile, demonii,
E mâna rece peste frunte pusă
Și zâna ce ne calcă pantalonii.*

*

„Filosofii contemporani nu mai locuiesc în butoaie. De unde atâtea doage?”. În acest aforism, Vasile Ghica face aluzie la Diogene din Sinope, reprezentantul *Școlii Cinice* a lui Antistene, care locuia într-un butoi. Conectăm aici două epigrame pe tema doagelor. Prima este scrisă de Aculin Tănase și e adresată *Lui Mircea*

Dinescu:

*E drept că o mai faci de oaie,
Dar eu, ca semn că te iubesc,
Am încropit vreo trei butoaie
Din doagele care-ți lipsesc!*

Cea de a doua aparține dnei dr. Elis Râpeanu și e intitulată *Unei colege*:

*De nu mi-ai fi atât de dragă,
Ți-aș spune că-ți lipsește-o doagă,
Dar, eu, cum te iubesc nespun,
Susțin că ai chiar una-n plus!*

*

Iată și o „Romanță gri”: *Trecut-au nurii!*, din aceeași carte a lui Vasile Ghica. Adăugăm această *Meditație amară*, scrisă de Vasile Langa:

*O spun lucid, iau martori zeii,
Că frumusețea-i iad sadea,
E primul dar făcut femeii
Și primul care i se ia.*

*

„În materie de dragoste, bărbații nu vor neapărat îngerași. Se mulțumesc, uneori, și cu câte o diavoliță”, este de părere Vasile Ghica. Epigramistul Mihai Arsenie, din Ploiești, a scris următoarea **Seducție**:

*O diavoliță ce-mi zâmbea,
Când încercam să-i cânt în strună,
Era a dracului de rea
Și dată dracului de bună!*

*

„În unele familii, educația copiilor pendulează între grija mamei și grijania tatălui”, spune Vasile Ghica. Anexez aici o epigramă, intitulată *Negocieri*, scrisă de Ioan Toderașcu:

*Fiul său de șaispe ani,
I-a propus o învoială:
-Nu te-ntreb nimic de bani,
Nu mă-ntrebi nimic de școală!*

*

„La unele spectacole de teatru mă simt ca și cum aș sta cu spatele la scenă”, afirmă, în calitate de spectator, Vasile Ghica. În cartea *Morale singure*, Ion Busuioc scria ceva similar: „În unele piese, decât actor, e mai greu să fii spectator”. Amintesc și un „gând nepieptănat” al lui Stanislaw Jerzy Lec, în traducerea lui Nicolae Mareș: „Un critic trebuie să fie pe scenă sau în stal, altfel îi cade cortina în cap, ca o ghilotină”. Iată și aforism de Lucian Blaga: „Cortina se miră că e aplaudată de câte ori cade”. Închei cu o epigramă, intitulată *Spectacolul lumii*, scrisă de subsemnatul:

*Captivați, bătu-ne-ar vina,
Stând în lojă, sau pe prag,
Toți privim atenți cortina,
Nu și sforile ce-o trag.*

*

Un citat din A.P.Cehov: „Rolul artistului este să pună întrebări, și nu să dea răspunsuri”. Pe același palier așezăm următorul aforism al lui Albert Einstein: „**Lucrul cel mai important este să nu încetezi să pui întrebări. Curiozitatea are propria rațiune de a exista**”.

*

„Mă lepăd de defecte. Dar dacă și le însușește altul?”. E o dilemă a lui Vasile Ghica. În revista *Scârț!*, am citit un grupaj de aforisme de Adrian Grăjdeanu, din care l-am reținut pe acesta: „*Am început să renunț la acele calități pe care am văzut că le au și cei pe care-i detest*”.

*

„Unii tineri căsătoriți cheltuiesc în luna de miere și banii pentru divorț”, constată, ca o tristă axiomă, Vasile Ghica. Îmi amintesc o epigramă scrisă de regretatul Constantin Popescu-Berca, din Urlați-Prahova, intitulată *Dezamăgire*:

*Auzind c-au divorțat,
O vecină se încruntă,
-Oare ce i-a apucat,
C-au scos bani frumoși la nuntă?*

*

„Cu timpul, oglinda devine mai răutăcioasă decât gura lumii”, este de părere Vasile Ghica. Redau o epigramă, scrisă de subsemnatul, din cartea *Ace la purtător*, colecția *Cărticica de buzunar*, editată de Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” din Ploiești, prin grija regretatului director prof. Nicolae Boaru:

*Când reflectă chipul meu,
Uneori, oglinda vrea
Să mă-ntrebe dacă-s eu,
Sau caricatura mea!?*

*

Emil Cioran spunea că „*Dumnezeu e intervalul dintre două bătăi ale inimii*”, iar Vasile Ghica lansează această metaforă despre viață și credință: „*În fiecare geară a zorilor simt zâmbetul lui Dumnezeu*”.

*

„Cultivă-ți însușirile care te înalță! Trasul în jos de picioare intră în obligațiile celor din jurul tău”, ne spune Vasile Ghica, în culegerea de aforisme intitulată *În ghearele răsului*. Amintesc epigrama *Sportivă*, scrisă de subsemnatul:

*Un confrate, ranchiunos,
A venit, în plină vară,
Și mi-a tras chiloții jos,
Când evoluam la bară!*

*

Continuăm să spicuim din aforismele lui Vasile Ghica. „Unii s-au reîntors în copaci. Dar cu automobilul”. Amintesc, cu plăcere, epigrama *Rutieră*, scrisă de Nelu Quintus:

*Ce relație ciudată,
Între pasăre și om:
Șade cioara jos pe-o roată,
Iar șoferul... sus în pom.*

*

Într-un alt aforism, Vasile Ghica transmite următorul mesaj: „*Toți imbecilii sunt activi și vor să ne salveze*”. Atașez o epigramă scrisă de Sorin Pavel, intitulată *La urma urmei*:

*Nu trebuie să fim surprinși
Că-n vorbăria lor suspectă
Și sclerozații sunt convingși
Că au o logică perfectă.*

SĂ NU UITĂM ODISEEA TRANSILVANIEI! ȘI ISTORICUL TRATAT DE PACE DIN 1920 DE LA TRIANON! (IX)

de Ion Ștefan Baicu

9 bis. Ban de Severin, voievod al Transilvaniei și guvernator al Ungariei, *Iancu Corvin de Hunedoara* a rămas, în analele istoriei naționale, ca unul dintre marii luptători ai neamului nostru pentru apărarea structurilor de stat și a ființei poporului român, pentru stoparea ofensivei militaro-politice otomane asupra spațiului european cu avansata sa civilizație, din care făcea parte și creația românească atât de originală: se *integra* în *Europa*. Unitatea românească, realizată de marele voievod, rolul politic și militar important al românilor în acea perioadă a războaielor antiotomane - iată factorii esențiali în apariția unui eveniment, neglijat, oarecum, de istoriografia noastră: alegerea lui *Matei Corvin* - fiul, ca rege al Ungariei la puțin timp după ce tatăl se stinsese răpus de ciumă, neavând răgaz de satisfacție pentru marea sa victorie antiotomană de la Belgrad. O diplomă din 1457, semnată de regalitate, recunoștea, de altfel, meritele deosebite ale populației majoritare: astfel, documentul elogia *credința și serviciile fidele prestate de nobilii dregători și de toți românii pentru Ungaria intru apărarea vadurilor Dunării contra deselor invazii din partea turcilor*. *Nicolae Iorga* nota, referindu-se la glorioasa vreme a lui *Iancu Corvin de Hunedoara*, astfel: *Nimeni nu va scăpa influenței magice a acestei amintiri stăruitoare de-a lungul secolelor de ISTORIE*. O mare întrebare se pune: cum se explică atunci faptul că românii transilvăneni, în pofida aportului important în stăvilirea invaziilor străine, în speță otomane, în pofida rolului lor de seamă în domeniul politico-militar, dar și economico-social, au avut de suportat impactul unor draconice măsuri ale regilor și nobilimii Ungariei? Căci nu trebuie uitată niciodată tentativele disperate de a supune populația românească majoritară în Transilvania și de a-i diminua sau chiar de a-i zdrobi spiritul ei de luptă pentru drepturi și libertăți naționale și sociale: deși era vatra lor din vremurile *DACIEI* - vezi și *Rolul lui Iancu de Hunedoara*, în nr. 4 pe 1956 al revistei *STUDII* de acad. **Camil Mureșan**.

Pentru atingerea propriilor țeluri, monarhii și nobilii maghiari au recurs la practici diabolice, azi incredibile. După amintitul decret regal din 1366 - prin care se urmărea excluderea din rândul nobililor a necatolicilor, adică a românilor ortodocși - a urmat odioasa alianță *Unio Trium Nationum* din 1437, încheiată între nobilimea maghiară și patriciatul sașilor și secuilor și îndreptată în primul rând împotriva românilor răsculați la Bobâina; se știe că aproape 500 de ani a durat această *unire frățească acelor trei pretinse națiuni politice*, care avea să devină baza sistemului politic al voievodatului Transilvaniei. Se *legaliza*, deci, excluderea românilor din viața politică -

români socotiți *tolerați și admiși* în propria lor țară de către cuceritori, dar și de către cei colonizați pe meleagurile fertile ale Transilvaniei.

Măsuri noi au apăsat și șicant poporul majoritar. Represiunea din anul 1514 - în urma războiului țărănesc, condus de *Gheorghe Doja* - a fost însoțită de adoptarea unui set de legiuiri codificate în lucrarea numită *Tripartitum* sub coordonarea juristului *Ștefan Werböczy*. Documentul avea un profund caracter antițărănesc și cum cei mai mulți în țară erau țărani români, el s-a manifestat ca atare, lovind necruțător în sătenii iobagi de origine română. Se formulau riguros, prin autoritatea statului, sarcinile feudale ale țăranilor dependenți, care, legați de glie, erau condamnați la o *totală și veșnică iobăgie*: deci, vechile dorințe ale nobilimii maghiare se îndeplineau, iar situația subalternă - în plan politico-economic - a românilor, în majoritatea lor țărani, se *legifera* în *TRANSILVANIA*. Dar, consecințele au fost din cele mai grave, chiar dezastruoase pentru acest spațiu european, unde vor pătrunde, relativ ușor, trupele otomane. Totodată, se instituia statutul de toleranță pentru poporul român în propria-i țară - Transilvania. Istoricul clujean *David Prodan* scria în lucrarea sa de referință *Iobăgia în secolul XVI: Legea din 1514 marchează, deci, un moment deosebit de important în istoria țărănimii*. *Articolele ei, multe erau menite nu numai să sancționeze pe țăranii răsculați, ci să tragă consecințele răscoalei, să ia cât mai multe măsuri de siguranță pentru viitor. În răzbunarea ei, nobilimea condamnă la veșnică servitute iobăgimea din ARDEAL*.

10. În prima jumătate a secolului al XVI-lea s-a schimbat, în mod brusc, statutul politic al Transilvaniei. În epocă s-a declanșat o nouă ofensivă a Imperiului Otoman spre centrul Europei; în lupta de la *Mohacs*, în 1526, forțele militare ale semilunii au zdrobit armata maghiară, care n-a mai avut sprijinul țărănimii transilvănene, în majoritate românească, din cauza sângeroasei represiuni din finalul *războiului social* condus de Doja. Dezastruoasa înfrângere a trupelor nobiliare a fost urmată de evenimentele cunoscute: după ocuparea cetății Buda, în 1541, regatul maghiar s-a prăbușit, partea sa centrală și meridională fiind transformată în pașalâc otoman, iar zona de nord-vest a intrat sub stăpânire habsburgică; în schimb, Transilvania, din acest moment istoric, se va transforma în *principat* autonom sub suzeranitate otomană, desfăcându-se *legăturile* politice de până atunci și căpătând o nouă organizare, deosebit de benefică prin statutul comun cu Țara Românească și Moldova în raporturile cu Poarta Otomană.

DOCTRINE ȘI CURENTE POLITICE (VI)

de Ion Ștefan Baicu

1. SOCIAL-DEMOCRAȚIA ȘI MISIUNEA EI ÎN EPOCA CONTEMPORANĂ

În a doua jumătate a secolului XIX, pe măsură ce devenea evident că doctrina liberală se manifesta ca sistem de gândire dominant, promovând, aproape în exclusivitate, interesele *burgheziei* industriale și bancar-financiare, anumite personalități proeminente, inspirate din starea materială precară și din preocupările și nemulțumirile claselor *de jos*, îndeosebi din situația tot mai grea a muncitorilor din sectoarele de bază ale economiei, se vor decide să fundamenteze o nouă *ideologie* și, în context, o nouă *doctrină* și anume ideologia și, respectiv, doctrina *SOCIALISTĂ*. Apariția *socialismului* a însemnat, de fapt, *reacția socială față de ordinea socială modernă, esențialmente polarizată, născută din acumularea primitivă a capitalurilor; el se va dovedi a fi o expresie ideologică emancipatoare a mișcării muncitorești – forma politică de opoziție față de capitalismul antreprenorial și de liberalismul clasic, proces de socializare a valorilor lansate lumii moderne de ideile revoluției de la 1789 din Franța – aprecia de curând profesorul universitar ieșean Anton Carpinschi. (În culegerea *Doctrină Politică*, Editura POLIROM, 1998).*

Socialismul modern va deveni ideologie și, în cadrul ei, o importantă doctrină politică, în urma activității teoretice a lui **Karl Marx** și **Friederich Engels**, care au pus bazele *INTERNAȚIONALEI I*. Încă de la începuturi, adică din cea de a doua parte a veacului XIX, noua teorie a căpătat denumirea de *marxism* sau *socialism științific*, urmărindu-se, astfel, o detașare riguroasă și deliberată față de ideile *utopice* ale lui **Henry de Saint-Simon**, **Charles Fourier** și **Robert Owen**. Dar, după o perioadă benefică, când s-a bucurat de remarcabile succese, teoria zisă și *revoluționară*, întrucât propovăduia necesitatea răsturnării capitalismului și a instaurării *societății socialiste*, va fi băntuită de criză, ea fiind criticată și atacată din mai multe direcții: una dintre acestea a aparținut *curentului reformist*, apărut, la confluența dintre secole, în cadrul *INTERNAȚIONALEI a II-a* și având ca exponent de seamă pe germanul **Eduard Bernstein** – părintele *SOCIAL-DEMOCRAȚIEI*, agreeate și în *ROMÂNIA*.

Se poate, deci, afirma că *ideile și tezele social-democrate* s-au născut și s-au lansat în interiorul mișcării socialiste, deja existente în apusul Europei; ele, acele idei și teze noi, s-au coagulat în focul unor dispute teoretice purtate la congresele amintitului for internațional și în presa aferentă, între marxști și revizionști reformiști, cei din urmă optând pentru transformări în cadrul ordinii sociale date, adică în sânul orânduirii capitaliste. În fond, *social-democrația* s-a încetățenit ca o *doctrină politică* ce a vizat și vizează și astăzi organizarea și conducerea, pe baze democratice, a societății, întemeindu-se pe principiile egalității și dreptății sociale, pe cele ale promovării intereselor producătorilor de valori materiale și spirituale și pe cele ale protecției sociale prin limitarea puterii grupurilor de oameni bogați, îndeosebi a monopolurilor și prin redistribuirea averilor strânse de acestea de-a lungul timpului. Deci, *reformismul bernsteinian* a fost un alt mod de a concepe realitățile economico-sociale și politice, devenind o teorie mai flexibilă și mai deschisă decât *marxismul* și izvorând din *rezervorul umanismului occidental* – scrie politologul european **Anthony Wright**.

GEPOLITICA ȘI GEOSTRATEGIA

de Ion Ștefan Baicu

În plan etimologic, termenul de **GEPOLITICĂ** provine, în manieră clasică, din cuvintele *geo* = *pământ* și *politică*, ceea ce ar însemna *politică pământului*. Să aprofundăm: deci ar fi vorba, ceva mai explicit, despre o *disciplină*, care se ocupă cu studiul influenței așezării și a poziționării geografice a unei țări, a unui stat asupra politicii lor interne și externe. La întrebarea, formulată în timp, ce era, de fapt **GEPOLITICA**, răspunsurile au fost diferite: de la teorie la știință, de la curent la doctrină sau o simplă metodă; în context, ea s-a regăsit în atenția unor *autori străini*, dar și în centrul preocupărilor *școlii românești de geopolitică*. De-a lungul deceniilor, corifeii ei – **George Brătianu**, **Simion Mehedinți**, **Constantin C. Giurescu**, **Vintilă Mihăilescu**, **Anton Golopenția**, **Ion Conea**, **Ilie Bădescu**, **Răzvan Theodorescu** – au abordat controversata problemă destul de realist și de elegant; în lucrările lor, specialiștii și, în genere, cititorii au aflat că *geopolitica* este o *știință a mediului planetar*, prin urmare un instrument necesar în constituirea politicilor geostrategice ale **STATELOR** de pe întregul **MAPAMOND**.

Interesantă a devenit *evoluția gândirii geopolitice în istorie*. Încă în *epoca antică* – prin veacul V î.e.n. – de pildă, **HERODOT**, părintele istoriei și al politicii, a fost primul mare gânditor, care, în opera lui, *ISTORII*, s-a referit la existența unor raporturi între mediul geografic și activitatea politică a comunităților umane, așa cum erau **POLISURILE** – orașele cetate din străvechea **GRECIE**. La rândul lui, tatăl medicinei **HIPOCRATE**, fondatorul unei geografii a populației, în lucrarea *Despre Aer, Apă și Locuri*, susținea că se manifesta, în epocă, o legătură între diversitatea indivizilor și diferențierile lor fizice și psihice; o asemenea relație pornea de la *climatul* existent într-o anumită perioadă istorică. Mergând mai departe și aprofundând, celebrul filozof **ARISTOTEL** – a trăit între 348 și 322 î.e.n. – în cunoscuta sa operă **POLITIKA**, a abordat mai multe teme, care astăzi pot fi așezate în categoria celor considerate de ordin geopolitic; el a atras atenția, bunăoară, că trei elemente îi puteau face pe indivizi să fie buni și virtuoși: *natura*, *habitatul* și *principiul rațional*. Simultan, cel ce deținea atribuția de preceptor al regelui macedo-elen **Alexandru cel Mare** a recurs la o clasificare a popoarelor în funcție de *climă*: cele nordice dotate cu spirit și îndemănare și cele din orientul mijlociu – inteligente și răzbatătoare, dar deficitare în anumite privințe; în context, în viziunea sa, *grecii* erau înzestrați cu spirit, cu îndemănare și cu inteligență datorită poziției lor geografice și, de aici, statutul lor de popor liber și trăitor cu talent în *zona mărilor* cu înclinații benefice spre practicarea comerțului de mare anvergură, îndeosebi în perimetrul mediteranean, al Bosforului și Dardanelor.

În epoca **RENAȘTERII**, între secolele XIV și XVI, se va demara tranziția spre lumea modernă. Răstimpul în cauză avea să se caracterizeze printr-o adevărată *revoluție intelectuală*, asociată cu epocilele *descoperiri geografice*. În noile condiții, *gândirea politică* va căpăta o amplă afirmare, iar purtătorii ei vor avansa pe făgașul închegării conceptului de **GEPOLITICĂ**, reprezentanți de seamă fiind italianul **Niccolo MACHIAVELI** cu opera **PRINCIPELE** și francezul **Jean BODIN** cu lucrarea *La République*, inclusiv cu alte *demersuri* vizând rolul *factorului geografic* în viața umană: de exemplu, el a susținut că în vreme ce *populațiile* așezate în regiunile nordice și muntoase erau suscitate de climat să se manifeste în mod rațional și disciplinat, *populațiile* din sudul călduros se remarcă prin dezordine și prin absența inițiativei. Așadar, gânditorul francez a formulat atunci teza privind *dictatura* mediului înconjurător asupra omului și, în genere, asupra societății; se puneau astfel bazele *determinismului geografic* – notează politologul **Marin VOICULESCU**, în 2002, în *Tratat de Politologie*.

Un episod din războiul pentru recuperarea Basarabiei

de Constantin Dobrescu

Înființarea unei structuri de comandament, care urma să reunească sub ordinele lui Ion Antonescu mari unități române destinate operațiunilor de pe Volga, însemna mobilizarea în vara anului 1942 de noi unități militare românești. Pentru redobândirea Basarabiei și Bucovinei de Nord, Ion Antonescu a fost promovat de regele Mihai I la rangul de mareșal, în data de 22 August 1941.

Din compunerea grupului de armate „Mareșalul Antonescu” făceau parte armatele a treia și a patra române și armata a șasea germană. Acest grup urma să lupte pe Don și pe frontul de la Stalingrad. Din acest episod se leagă o istorisire emoționantă a căruui erou este un tânăr și voinic soldat, conducătorul unei unități de artilerie. Acesta se numea Gheorghe Enache, caporal în Contingentul 1942, Regimentul 4 Artilerie, din Loloiasca. Unitatea primise ordin să se deplaseze la gara din Ploiești pentru a pleca pe front.

În întâmpinarea Regimentului au ieșit nu numai locuitorii din Ploiești, ci și din satele de unde proveneau ostașii. La un moment dat, atenția generală a fost îndreptată spre primul cheson unde conducătorul tunului ținea între picioarele sale un băiețandru cam de

vreo 10 ani, căruia îi încredinșase hățurile cailor de la tun. Pe partea laterală a tunului, o femeie încă destul de tânără și frumoasă ca toate fetele din Loloiasca, pe fața căreia se citea îngrijorarea, urma cu pas grăbit tunul; era Florica, soția luptătorului și mama micului „luptător”. Tabloul era prea impresionant pentru a trece neobservat. Micul ștregar cu părul bălai, răsfirat în bătaia vântului, cu fața bronzată de arșița soarelui și de vântul câmpului, părea în ochii tuturor un înger războinic, urmaș al zeului Marte. Un grup de tineri și de drăgălașe fetețe i-au aruncat flori albe imaculate și flori roșii ca sângele, iar micul conducător de tun a mulțumit cu multă grație și naivitate, spunând că pleacă și el pe front cu tăticul lui. Martorii acestei scene au fost profund impresionați și niciunul nu s-a putut reține să nu-i curgă pe obraz o lacrimă caldă. („Tribuna” – 14 Septembrie 1942).

Dumnezeu a făcut ca Gheorghe Enache să scape nevătămat din iadul de la Stalingrad și să se întoarcă acasă. În anul 1948 a fost implicat în revolta anticomunistă din Loloiasca. A fost arestat și trimis împreună cu toți cei care au participat la revoltă, la tăiat de stuf în Delta.

O NUNTĂ DE POMINĂ

Episod din istoria Moldovei (V)

de Constantin Dobrescu

E 5 Septembrie 1844. În mănăstirea Neamțu, se face mare slujbă. Mihail Vodă Sturza a adus la închinare pe cei doi fii ai săi, Dimitrie și Grigore, întorși din străinătate, unde își încheiaseră „mult osteniciosul stadiu școlastic”.

Protosinghelul Neofit Scriban înalță rugă către Domnul, ca să binecuvânteze întoarcerea celor două odrasle în patrie și n „strălucita” lor familie. Cuviosul protosinghel mai mulțumește smerit lui Dumnezeu că a avut în grija sa „pe acești tineri prinți ai nației noastre” și i-a adus „în brațele înaltului lor părinte”, „întru toată întregimea înțelepciunii și a sănătății”, cu toate că ei se aflaseră câțiva ani „în mijlocul lumii schimbăcioase și cărmuită de duhul veacului”, unde fuseseră adeseori „între înșelăciuni”, cari ar fi putut să le „clatine” credința.

Cât privește pe cel mai mare dintre vlăstarele domnești, poate că cuvioșia sa să fi avut dreptate. Se înșela însă, în privința celui alt vlăstar mai mic: beizadea Grigore, căci tânărul moldovean se întorsese puțin „clătinat” de lumea pe unde își trăise cei mai periculoși ani din tinerețe. Astfel că, pentru purificarea acestuia, era nevoie într’adevăr de rugăciuni fierbinți către Domnul.

Cu zece ani în urmă, la început de Septembrie 1834, un grup de băietani din Moldova, dintre cei de viță, se adunaseră la curtea domnească din Iași, fiind în așteptarea unui mare eveniment, care urma să se producă în viața lor. Voievodul Mihail Sturza luase hotărârea să trimită la studii în străinătate, și anume la colegiul din Luneville de lângă

Nancy, pe cele două beizadele: Dimitrie, în vârstă de 14 ani, și Grigore, care număra 12 ani.

După un an de învățătură aici, tinerii noștri fură luați prin surprindere și mutați la Berlin, unde au fost înscriși la „Școala crăiască”. Apoi, în 1837, când își terminară cursul liceal, trecură tot aici, la Universitate, unde urmează până la 1 Aprilie 1840. În cei doi ani petrecuți după aceea, tot în Berlin, beizadea Grigore s’ar părea că a urmat o școală militară.

Din corespondența pedagogilor către Vodă Sturza reiese că fiul său are un temperament „voui și înfocat”, că a lăsa să iasă singur în oraș ar fi un lucru primejdios, care „mai curând sau mai târziu ar putea să-l piardă și să-l dea prilej de legături periculoase”, că el „place pretutindeni unde se arată”, dar îl dezavantajează unele fasoane „cam brusce și soldățești”; că este „un tânăr cu mult spirit și multe însușiri”, cari însă trebuiesc cultivate „ca să-i fie de folos”; că nici unul dintre colegii săi n’au energia și agerimea sa de minte, ceea ce face să se întrevadă în el un om „în toată puterea cuvântului”, dacă „Dumnezeu îl ferește de rătăcirile cele mari”; că, în sfârșit, „excelează în toate felurile de exerciții și este dotat cu o forță corporală extraordinară”.

E ușor, deci, de închipuit că o asemenea fire neastâmpărată nu se putea împăca cu viața rece a Berlinului din acea vreme. De altfel, însuși Kogălniceanu, colegul său, se plânge, în scrisorile ce trimite alor săi în

țară, de „atmosfera prea liniștită, severă și patriarhală” de aici și de domnișoarele cu cari fac cunoștință, cari, pe lângă că sunt urâte, nu spun mai mult decât „da” sau „nu”, iar când să lege o conversație, dacă n’o rup la fugă, apoi ele n’au altă temă de vorbit decât despre varză, cartofi, pisici și căței. Dar rareori au avut prilejul să danseze câte un vals. De aceea, ei regretă viața veselă, vioaie și spirituală a francezilor.

Dornic de această viață, iată-l pe beizadea Grigore părăsind Berlinul în 1843 și îndreptându-se spre Franța, alegându-și ca loc de popas chiar Parisul cel plin de viață, a cărui vâltoare va deslănțui în sufletul său tineresc un vârtej sentimental, care va fi simțit până în depărtata Moldovă, după cum se va vedea.

.....
 ..În capitala Franței, exista pe atunci un salon foarte frecventat de toată elita societății moldovenești și valahe, aflătoare la Paris. Era salonul Principesei Massalsky, cunoscută sub pseudonimul Dora d’Istria, nepoată a lui Alexandru Ghica, voevodul Valahiei.

Apariția lui beizadea Grigore în acest salon stârni o adevărată senzație, căci, pe lângă că se prezenta ca fiu al domnitorului Moldovei, era în plus un tânăr voinic, frumos și spiritual. Asupra sa fură ațintite multe priviri, dar dintre acestea una singură atrase la rândul-i atenția beizadelei: era frumoasa contesă Dash, autoarea reputată a mai multor romane, care deși număra patruzeci și unu de ani, părea o femeie destul de tânără pentru a înflăcăra dragostea unui june de douăzeci și trei ani.

De partea sa, și contesa Dash simți pentru tânărul moldovean o pasiune atât de mare, încât fu gata să-și sacrifice pentru acesta nu numai căminul și soțul, căci era căsătorită, dar să-și părăsească până și patria, pentru a-l urma pe tânărul Sturza tocmai pe meleagurile îndepărtate ale Moldovei.

În schimb, și beizadea Grigore nu mai ținu cătuși de puțin seama că tatăl său, domnitorul, plănuise să-l căsătorească cu una dintre principesele din numeroasele familii suverane germane, ci își fixă alegerea așa cum îi dictase lui inima.

Deocamdată însă, planurile acestea se cereau ascunse, dar, cum cei îndrăgostiți aveau să se despartă, căci beizadea Grigore trebuia să se întoarcă în Moldova, ei își consfințiseră legătura printr’o logodnă tainică și își făcură unul altuia promisiuni solemne ca să se căsătorească într’ un viitor cât mai apropiat.

Așa s’a despărțit de Parisul primei sale iubiri beizadea Grigore și cu sufletul acesta a participat el la slujba religioasă, plină de evlavie, ce am văzut că s’a ținut în sfânta mănăstire Neamțu.

.....
 Mihail Vodă Sturza își pusese mari nădejdi în cel de al doilea fiu al său, având de gând ca peste câțiva ani să-i lase lui scaunul, căci îl credea mult mai capabil decât pe celălalt mai mare ca să ia frânele domniei. În acest scop, numaidecât după întoarcerea fiilor săi, domnitorul se îngriji să înlesnească lui beizadea Grigore „mijloacele de a-și face partizani” printre boierimea căreia îi aparținea dreptul de a alege pe viitorul gospodar al Moldovei. Astfel, îl lăsa să dispună în voie „de pivnița și de bucătăria sa”.

La început, virtualul succesori la domnie le folosi din plin, căci în fiecare Vineri el aduna la masă un mare număr

de feciori de boieri de vârsta sa și-și făcea o curte veselă, „cu mult mai plăcută decât cea a tatălui său”. Numai că această „curte veselă” nu era pentru beizadea Grigore ceea ce ar fi voit tatăl său să fie, ci întâi de toate constituia un refugiu în care el își mai alunga dorul ce purta logodnicei sale.

De altfel, nu trecură decât câteva luni, și beizadea Grigore îndrăzni să dezvăluie tatălui său pasiunea ce-l rodea. El își descrie logodnica în culorile cele mai frumoase, asigurându-l pe voevod că aceea pe care el și-o făcuse aleasa inimii va aduce mare onoare familiei domnitoare a Moldovei. Astfel, căută să-l convingă că frumoasa franțuzoaică era de origine augustă, că numai o soartă nenorocită făcuse ce ea să scăpăteze, dar altfel numele și rangul ce avea acum nu erau decât un voal care-i ascundea înalta-i origine.

Deocamdată, tatăl, pentru a nu ațâța și mări, mai mult decât era, pasiunea fiului său, nu-i arătă o atitudine de refuz. Îl sfătui însă, să aștepte, dându-i asigurări că peste câteva luni vor merge împreună la Paris și că, dacă obiectul afecțiunii sale va fi demn de familia lor, tânărul va avea deplinul său consimțământ pentru a putea face pasul căsătoriei.

Decât că beizadea Grigore își dădu seama că în această promisiune nu trebuia să întrevadă cine știe ce nădejdi. Nerăbdător cum era, el luă atunci acțiunea pe cont propriu și începu să se preocupe de aducerea în taină a logodnicei sale în Moldova, pentru a pune pe tatăl său în fața unui fapt împlinit. Aducerea la îndeplinire a acestui plan nu era însă posibilă sub ochii voevodului, în Iași. De aceea, beizadea Grigore își manifestă dorința de a se retrage la țară, pretextând el că numai acolo va putea duce o viață „contemplativă” pentru a-și completa „studiile”!

Vodă, nebănuind substratul acestei retrageri îi aprobă dorința, rezervându-i una din cele mai frumoase moșii ale sale, anume Perieni de pe valea Jijiei, unde erau „case mari domnești, ocolite cu ziduri masive ca de cetate”, cu grădini și parcuri în jur.

Retras aici, „în apartamente splendid mobilate și într’ un confort ce nu lăsa nimic de dorit”, beizadea Grigore știu să înșele aparențele, căci ducea o viață „de anahoret excentric și de filozof somptuos”, șezând zile întregi „cu capul între cărți”, după ce dimineața făcea câte o oră gimnastică. Cine bănuia însă, că aici el filozofa la altceva și anume la fericirea care aștepta să se coboare în monotonia conacului de la Perieni, căci logodnicul contesei Dash se pusese pe lucru pentru a-și aduce iubita. În cel mai mare secret, el trimisese acesteia, la Paris, nu mai puțin decât șaiszeci de mii de franci ca să-și cumpere rochia de mireasă și să pornească numaidecât spre Moldova. Arzând de nerăbdare în așteptarea miresei sale, beizadea Grigore, „când se simțea cuprins de urât, se scula și, ca un leu ce scapă din cușcă, ieșea afară, încăleca pe un cal sirep și pleca peste câmpii, în fuga mare, trecând dealuri și văi, sărind peste gârle și ponoare și ucigând cu un bun pistol ce avea, aci o rândunică, aci o turturică, aci o găscă, aci un porc al vreunui țaran, pe care apoi le plătea de cinci ori mai mult decât făceau”.

Fericitul eveniment avu loc, desigur în taină, într’o frumoasă zi de primăvară, în luna Aprilie 1845.

Despre nemărginire, dintr-o margine de lume

de Ela Zbârcea

Motto:

Hai cu mine până la capătul lumii, Poate lumea are totuși un capăt.

Zaharia Stancu

Dumnezeu este o prezență de necontestat în lirica poetului Vasile Ioan Ciutacu. A vorbi cu tine însuși ca și cum ai fi un frate geamăn, este o idee pe care am regăsit-o mai ales, în lirica lui Ion Minulescu. Ceea ce emoționează la această poezie a domnului Ciutacu, este dovada unei sensibilități specifice omului simplu, de la țară, al cărui interlocutor cert și niciodată absent, este Dumnezeu.

Că voiesc, așa cum vreți, /Să dau buzna prin poezi, / Când cu sângele am scris / Rana mea în chip de vis.

„Rana mea în chip de vis” este un vers precum un fragment dintr-o partitură emisă de o vioară Stradivarius; o tulburătoare asociere de cuvinte și imagini, o artă poetică prin definiție. Poetul este superior prin sensibilitatea sa și prin capacitatea de a capta în cuvinte, imposibilul ființei. El este un intermediar între lume și cosmos, când lumea e ceea ce vedem cu proprii ochi, creația materială, iar universul e infinitul, rezumat pentru ochiul uman la un pumn de planete și mână de stele. Ficțiunea, inefabilul, extrasenzorialul, emoția, toate acestea au o lege simplă: nu pot fi înțelese decât dacă sunt simțite. Nu putem înțelege o poezie, decât dacă o simțim. Prin versul : *Rupt din rai și ros de iad*, poetul redă două lumi antagonice și ireconciliante, raiul și iadul, pe care, totuși, ființa umană le poartă în sine, așa cum vinele noastre au un strop din sângele lui Adam și al Evei. Versul menționat este o autodefiniție lirică ce ne atrage atenția că avem în față un poet care contopește adesea arta cu credința în Dumnezeu. („Confuzia” dintre rugăciune și artă mi-a amintit de o mărturisire a lui Petre Tuțea: *nu am mai scris de mult, adică nu m-am mai rugat.*). Ce altă dovadă mai bună a faptului că imanentul poate fi străfulgerat de transcendent?

Poezia „Trudă” are accentele unei arte poetice și reprezintă o transpunere ideatică a procesului creației. Cum ia naștere o poezie? Cum un cuvânt, aparent un cuvânt oarecare, trece prin procesul de fabricație spre a deveni purtător de semnificații și apt să redea o bucată de suflet? Despre inspirație nu poți vorbi, inspirația există sau nu, se produce sau nu, dar nu poate fi prezentată teoretic. Poetul Vasile Ioan Ciutacu pare a oferi secretul său artistic, cum se naște un vers : aude cuvântul printre razele lunii, îl coboară cu arșițele brațelor și încearcă să îi descifreze parola.

Am redat în stil narativ formula, tocmai pentru a arăta că – scos din context, cuvântul meu s-a banalizat, extras din poezie și smuls din metafore, versul a devenit un oarecare enunț lipsit de lirism și de forță artistică. Am intenționat să ilustrez faptul că „a auzi cuvântul în razele lunii” e un dar al poezilor. „A îl cobori” prin ființa ta, „ din șaptele cerului ” e un destin al poezilor și „a-i descifra parola” e un har al poezilor. Așadar, interogația: „ce e poezia?” este una retorică în fața căreia trebuie să ne oprim întrebările și să ne deschidem sufletele. Cuvântul dintr-o poezie are incandescență, este adus din lumină, făcut anume să lumineze. Iar dacă vă gândiți la lumină ca sursă de strălucire, nu e suficient. Trebuie să înțelegeți această lumină precum flacăra nematerială ce poartă învierea noastră în miracolul ei divin.

„P.S. Dintr-o margine de lume” este un volum de versuri cu presimțiri, cu luciditate, cu nostalgie, cu dor, cu dragoste de viață și de poezie.

„P.S. Dintr-o margine de lume ” este un volum cu poezii pe care le-aș asemăna cu gestul de a face ordine printr-o cutie cu fotografii vechi și scrisori pe care, dacă le recitești, îți simți ochii în lacrimi, fără a ști precis dacă sunt lacrimi de bucurie sau de tristețe.

CULTURA ȘI ARTA – CONTRIBUȚII ȘI FRUSTRĂRI ÎN PROCESUL GLOBALIZĂRII (IV) Psihologia de ansamblu a românului reflectată în cântarea sa (partea a doua)

de Neculai I. Vicol

În a doua jumătate a sec. al XIX-lea, ideea tracismului poporului român a fost mai pregnantă în preocupările științei. Discuțiile nu rămân limitate în cadrul istoriei și filologiei, ci pășesc în domeniul antropologiei și etnologiei. Învățătul Dr. Fliger, în încheierea studiului său asupra originii românilor, stabilește că muzica noastră națională este mărturie că suntem descendenți ai vechilor traci. Și continuă: „Când am auzit întâia oară melodiile jumătate sălbatică, jumătate triste, desnădăjduite ale românilor, numaidecât mi-am adus aminte de muzica jumătate orgiastică, jumătate tristă a vechilor traci și frigieni, asupra căreia antichitatea a știut să dea atâtea referințe” (Dr. Fliger „Despre originea românilor” publicat în „Das Ausland” nr.38/1878759). Triste erau cântecele tracilor, frigienilor și carienilor după Eustathius, înrudiți cu frigienii - elegiace sunt cântecele naționale ale românilor. Sunt pătrunse de un suflu de adâncă melancolie cântecele românilor zice Franzos. El descoperă la poetul Văcărescu un ton de adevărată, adâncă durere; la Alecsandri, de tremurul melancoliei în dispariție, se leagă izbucnirea bruscă a veseliei brutale, întocmai ca la vechii traci.

„Muzica tracoromanilor, la fel rămasă prin atât de multe veacuri, cu toate numeroasele iureșuri

de popoare, schimbări de așezări ba chiar de limbă, formează un frumos capitol al încă așa de tinerei psihologii a popoarelor” (Breazul, 1974, p. 758).

Deși în principiu poporul dac era monoteist, misticismul păgân constituia teologia și practica închinării lui. Ritualul specific legat de Zamolxes consta în trimiterea la fiecare patru ani a unui sol însărcinat să-i comunice zeului ceea ce doresc în fiecare împrejurare. Solul era un bărbat desemnat prin tragere la sorți, și aruncat în trei sulite.

Trecerea la creștinism ar fi fost mai simplă și mai eficientă pentru un popor monoteist cu un ritual atât de simplu, însă strămoșii daci ai românilor au fost invadați pe rând de romanii politeiști și apoi de alte popoare migratoare de asemenea păgâne, influențând sub multe aspecte în sens negativ starea spirituală, respectiv cadrele noologice ale vechilor daci. Totuși, în mare măsură dacilor le-a fost ușor să îmbrățișeze o altă religie monoteistă – creștinismul -, însă din dragoste pentru aproapele, Biserica a acceptat pe lângă doctrina ortodoxă, și forme de manifestare religioasă de origine păgână și iudaică pe care cei nou creștinați doreau să le practice în închinare, ceea ce a condus la depărtarea de simplitatea liturghiei lăsată de întemeietorul Bisericii, Iisus Hristos și discipolii Săi.

1

Exprimarea liberă prin cântec, a fost și rămâne modalitatea oricărei nații de a-și reprezenta psihologia, cultura, chiar identitatea în ultimă instanță. Regăsirea în Hristos reprezintă după Sfântul Augustin „consonanța perfectă...moartea simplă a lui Cristos a tămăduit îndoita moarte (cea a corpului și cea a sufletului) la care ne osândește pe noi păcatul”, (Marrou, 1997, p. 365).

Continuare în numărul viitor

TRANSDISCIPLINARITATE ȘI AFORISME

de Traian D. Lazăr

Cunoscutul om de cultură Vasile Ghica este un gânditor ale cărui reflecții, formulate ca aforisme, au fost publicate în reviste (*Ateneu, Flacăra, Cronica veche, Spații literare, Dunărea de Jos, Porto-Franco, Plumb, Baaadul literar, Pro Saeculum, Detectiv cultural, Flacăra lui Adrian Păunescu* etc) și volume precum: *Surăsuri migdalate, Cristale de fum, Surăsul lui Icar, Perdafuri* (în limba turcă). Volumele: *Entre les griffes du rire* (în limbile franceză, arabă, spaniolă), *En las garras de la risa, Requiem for the second millennium, Au Carrefour des millénaires, Photaphorismes* se află în bibliotecile naționale din: România, Franța, Germania, Anglia, Liban și în cea a Congresului American. Înzestrat nativ cu abilități organizatorice, domnul Vasile Ghica este inițiatorul și promotorul Festivalului internațional de aforisme, ce se desfășoară anual la Tecuci, ajuns la a III-a ediției. Printre participanții notabili la acest Festival s-au numărat: Naji Naaman (Liban), Valeriu Butulescu, N. Petrescu-Redi, Ionuț Caragea, Alina Breje (Italia), Viorel Vintilă (SUA), Darius Liber (Israel), N. Dabija (Rep. Moldova), Creola Thenault Băltărețu (Franța), Mircea Oprea, Th. Dume, Th. Codreanu, Nae Georgescu, Emil Dinga, Doina Rizea, Ionel Necula, Viorel Dinescu, Teodor Parapiru etc.

Producțiile literare ale Festivalului au fost publicate în volumele: *Antologia Festivalului* (2017, 2018), *Aphorismes Roumanes d'Aujourd'hui* (Ionuț Caragea) și *Identități* (antologie a aforismului românesc) de Daniela Toma.

Critica literară s-a pronunțat asupra creației literare a domnului Vasile Ghica și a Festivalului prin elogioase articole: *Tecuciul este în inima mea* (Naji Naaman), *Impresii de la areopagul aforiștilor de la Tecuci* (Victor Cilincă), *Ghici cine vine la Ghica?* (C. Ardeleanu), *Valori și norme* (Traian D. Lazăr), *Tecucenii, scriitorii și puterea aforismului* (Gr. Codrescu), *Un regal al aforismului la Tecuci* (Petruș Andrei), *Eveniment istoric în lumea literară, la Tecuci* (Ion Cuzuioc, Rep. Moldova), *Regal aforistic, la Tecuci* (Firiță Carp), *Profesorul și scriitorul V. Ghica* (Ghiță Nazare) etc.

Împlinirea cea mai de seamă a constituit-o apariția volumului *Gânduri desenate*, realizat de elevii tecuceni. Cartea a apărut, prin sprijinul total al lui Naji, la Beirut în șase limbi, în 3000 de exemplare și a fost difuzată în foarte multe țări. Scriitorul Tase Dănăilă scria că elevii au pus Tecuciul pe harta lumii.

Cea mai recentă creație a domnului Vasile Ghica, ca auteur aphorismes, intitulată *Photaphorismes. Les beaux esprits*, Éditions BoNo, 2018, realizată în colaborare cu Bruno Toffano, artiste photographe, concretizează teoria și metoda transdisciplinarității al căror fondator este marele fizician și filozof Basarab Nicolescu în a cărui suită de titluri academice, științifice etc. figurează și acela de cetățean de onoare al Ploieștiului. Iată motivul pentru care ne-am adresat domnului Vasile Ghica solicitându-i un interviu.

Prof. Traian D. Lazăr. – Într-o convorbire ce a precedat interviul, ne-ați dezvăluit că, aveți vechi și strânse legături cu domnul Basarab Nicolescu. Vă invit să relațiați faptele și pentru cititorii revistei noastre.

Prof. Vasile Ghica: - Sunt cam de aceeași vârstă cu ilustrul savant Basarab Nicolescu, care a dat strălucire conceptului transdisciplinarității. Eram amândoi liceeni. D-lui la Ploiești, eu la Bârlad. Atunci a avut loc prima ediție a celebrului concurs pentru elevi, *Cine știe câștigă*, prezentat de profesorul N. Saftu. La ora transmiterii, toată țara se afla lângă aparatele de Radio. Am reținut numele viitorului savant, întrucât Domnia sa a ocupat locul întâi pe țară.

În 2014, am început să scriu, din când în când, pe Facebook, aforisme. Am fost plăcut surprins când am constatat că Domnia sa mi-a dat like de câteva ori. L-am contactat pe mesaj și i-am scris că am o carte în curs de apariție la Paris, volumul de aforisme **În ghearele răsului**. S-a oferit să-mi scrie prefața, dar editorul meu era foarte grăbit. (În Franța, după ce primești ISBN-ul, trebuie să scoți cartea în cel mult 30 de zile). Mi-a oferit totuși următorul citat, pentru coperta a patra: "Aforismele lui V. Ghica ne oferă o înțelepciune de fiecare zi, la care trebuie meditat în liniște. Autorul este vizibil dezamăgit de om ("Ce poem frumos ar fi putut fi omul!") și de lumea noastră ("Pământul-o lacrimă blazată"). Lume îi apare ca "o luptă între busturi căutându-și, cu înfrigurare, capul". Dar pentru a ne consola, există surăsul: această "capodoperă a răsului. „Să surădem deci, cu autorul.”"

Prof. Traian D. Lazăr: - Îmbinând arta literară și arta fotografică, volumul *Photaphorismes* ilustrează convingător noutățile și progresele pe care transdisciplinaritatea le aduce în cunoașterea umană. Crearea unei asemenea opere atestă cunoașterea și însușirea profundă de către autori a „secretelor” transdisciplinarității. Vă rugăm să ne dezvăluiți originea ideii și, pe cât posibil, câte ceva din efortul de realizare.

Prof. Vasile Ghica: - Fostul meu elev, Dumitriu Petru, este ministru plenipotențiar și reprezentantul României la ONU. După ce a vizitat o expoziție de fotografii la Geneva, a avut o convorbire cu autorul lucrărilor, Bruno Toffano. I-a spus acestuia că eu scriu aforisme și l-a întrebat dacă acceptă o colaborare. În vederea documentării, i-a oferit volumul meu **În ghearele răsului**, apărut la Beirut în limbile: română, franceză și arabă. (Tot Petrișor, așa cum îi spun cei apropiați, m-a invitat la Forum-ul Asia-Europa, București, 2016, unde am lansat volumul amintit și cartea **Un posibil manual de dirigenție**). Bruno și Petrișor au selectat aforismele, au avut îndelungi consultări, au pregătit albumul pentru tipar. Bruno a realizat macheta și punerea în pagină, Petrișor a asigurat corectura și a redactat prefața. Traducerea îi aparține cunoscutului scriitor gălățean, prof. univ. dr. Constantin Frosin.

Prietenul meu Dorel Vidrașcu a dus volumul nostru la marile biblioteci bucureștene, iar Bruno, la câteva instituții similare din Occident.

Prof. Traian D. Lazăr: - Vă mulțumim pentru interviu și pentru invitația la Festival. Voi răspunde acestei invitații împreună cu prietenul Constantin Tudorache, reputatul autor de epigrame și aforisme. Suntem pe cale să realizăm o culegere de aforisme din scrierile domnului Basarab Nicolescu și ale mentorului său din liceu, prof. Ion Grigore. Vom valorifica în acest scop fondul documentar deșus de către domnul Basarab Nicolescu la Serviciul Județean Prahova al Arhivelor Naționale, pe care l-am pus parțial la dispoziția publicului prin redactarea volumelor *Scrisori din exil*, în colaborare cu doamna Raluca Andreescu, editura Curtea Veche, 2016 și *Ion Th. Grigore și Basarab Nicolescu în corespondență. O relație de prietenie spirituală*, Editura Mithos, Ploiești, 2018. O sursă deosebit de valoroasă pentru proiectul nostru este primul dintre volumele citate, care conține corespondența cu mari personalități ale culturii: acad. Al. Rosetti, Mircea Eliade, Horia Vintilă, Emil Cioran, Horia Stamatu, Mircea Ciobanu.

Prof. Vasile Ghica: - Sunt încântat de această perspectivă. Invit cu acest prilej și pe alți creatori ploieșteni.

Festivalul Național „I.L. Caragiale” (ediția a XVI-a)

În cadrul concursului de proză scurtă, juriul, compus din prof. dr. Cristina Marian-Ionescu- președinte, prof. Gelu Nicolae Ionescu, prof. Mădălina Paula Ștefan, a decis acordarea următoarelor premii: Premiul I: Arcip Denisa, C.N. „Petru Rareș”, Suceava; Premiul II: Enache Raluca Alexia, C.N. „I.L. Caragiale”, Ploiești; Premiul al III-lea (ex-aequo): Georgescu Renate, C.N. „Al. I. Cuza”, Ploiești și Ivan Marina Mădălina, C.E. „Virgil Madgearu” Ploiești; Mențiuni: Trașcu Robert, C.N. „Nicu Gane”, Fălticeni, jud. Suceava; Țibuleac Alina Violeta, C.N. „Petru Rareș”, Suceava.

Premiul II: Enache Raluca Alexia, (C.N. „I.L. Caragiale” Ploiești)

Kana pentru caligrafie

Trebuie neapărat să scriu ceva. Trebuie să fac într-un fel să câștig și eu locul pe raftul bibliotecii. Și nu neapărat la tine acasă, pentru că aerul din camera de somn miroase numai a cărți vechi, din acelea pe care le începi greu, de rușinea numelui de pe copertă, și apoi abia le duci la jumătate, după care le lași neterminate. Nu, nu vreau să îți las pe noptieră o asemenea carte, ci un volum suplu, care să poarte pe el amprente de sute de perechi de ochi, unul care să nu aibă un „acasă”, pentru că a trecut, împrumutat, prin atâtea locuri, încât și-a pierdut mirosul de „carte” și poate că a căpătat deja câteva pete de ulei, de cafea sau de detergent, în funcție de cât de urgentă a fost lectura lui, încât să nu mai poată aștepta până la un moment dedicat exclusiv lui. Nu o carte din aceea cu pretenții nesuferite, ci una care acceptă pe lângă galsul ei și pe acelea din tramvai sau, mai bine, le acoperă pe toate cu poevstea ei. Și, când am să reușesc, povestea aceasta o să îți placă până și ție, care acum te încrunți la gestul meu trivial de a da la o parte pătura de pe sufletul meu. Da, are să-ți placă ce o să apară sub numele meu, încât ai să pledezi cu „vinovat” în fața celor mai de seamă prieteni care au crezut tot timpul despre tine că nu te-ar cuceri o așa de banală și „siropoasă” povestioară de dragoste.

Pentru ca totul să înceapă, am să mă așez în fața pianului, am să mă prefac că știu precis despre ce e vorba și am să deschid repetiția cu un mic vals din trei note: do-mi-mi, do-mi-mi, egal, sacadat, până când pianul o să știe singur cum să continue în locul meu. Am să trag paravanul aproape transparent și am să încep să dansez în spatele lui, cu mâinile depărtate, spatele drept și cu un trandafir în preajmă, pentru ca mirosul lui să nu fie numai imaginara sursă a unei reprezentări înduioșătoare. Când o să se apropie, Genji o să se teamă să bată la ușă (sărmanul, nu va ști că totul e dianinte pregătit doar pentru dumnealui!), așa că va rămâne cu ochii aținți la umbra care se mișcă fantomatic dincolo de polistirenul care lui îi amintește de hârtia de orez. La urma urmei, a cam trecut ceva vreme de când mi-a promis „Îți las chipumi în oglindă, să-ți țină de urât”, iar eu nici măcar nu am păstrat-o, că doar i-am fotografiat înainte să plece punctele de suspensie pe care le ascundea în aerul din nări. Va rămâne încremenit de uimire de caligrafia pe care am învățat-o de una singură de la plecarea lui, mai ales de semnele de exclamare pe care am învățat să le desenez cu încheieturile pe muzica unui secol împrumutat (pe care

tot uit să îl mai returnez) și de care am început să fac uz ca să desenez noduri în pașii oricui: „Vino mai aproape... nu te aud!”, apoi „Dă-te mai încolo! Cum îndrăznești să-mi atingi respirația?!”. Genji își va înghiți virgulele în formă de evantai pe care insista să le pun în poeziile pe care mi le dicta, fără să știe că cel mai simplu, când te bucuri de un strop de ploaie, este să îl desenezi. „Dar cum faci diferența între el și o lacrimă?”, mă întreba de fiecare dată, fără să își dea seama că florile de cais nu pot plânge. În orice caz, nu o să reziste prea mult înainte să dea la iveală ce are el întotdeauna de adăugat: „Dar nu așa de rigid, te rog. Nu mai duce, draga mea, rândul până la capăt! Fiecare sentiment are o formă care, pe hârtie, se obține numai din strofe!”.

O să mă ia, deci, de braț și am să simt din nou mirosul acela de cerneală amestecat cu sudoare, pentru că a trecut ceva vreme de când nu s-a mai obosit să își curețe hainele de lucru: „În transpirație stau marile emoții!”. De ce nu mă învăț să le desenez seamănă cu cei de pe creștetul lui? Îmi va arăta cea mai veche dintre coregrafiile lui Amaterasu, fără să își amintească de clipa în care pirueta ei i-a închis în trup toată lumina din lume, lăsând planeta fără soare.

O să îmi propună, dragul de el, să fugim împreună, emoționat până când o să i se cresteze pe frunte adevărate linii de pauză din cauza priceperii mele. Supărat că am deprins toți pașii de una singură, o să mă încante cu salonul lui de bal de la palat, însă cum să ajungem până acolo când i-au luat permisul de când a gonit pe șosea ultima dată, încercând să mă răpească? Vom sări împreună pe fereastră (ce noroc că nu avem fonduri pentru blocuri mai înalte în suburbii) și, când o să aungem, în sfârșit, îmi va arăta salutul soarelui, ca să mulțumim amândoi pentru întoarcerea lui acasă. Am să îmi îndrept fața către o lanternă, iar bietul meu Genji va crede că am confundat-o cu astrul care ne-a readus împreună. Atunci, când o să încerce să mă mustre cu privirea lui tăioasă, va da cu ochii numai de talia mea, pe care am să o unduiesc pe singurul refren pe care mi l-a interzis întotdeauna. Îl văd de pe acum cum se lasă cucerit, pentru că a uitat de măiestria cu care pun eu nimic mai mult decât accentele în poezia altuia.

Pe dată, o să se lase cucerit așa cum făcuse un anume Paris din strofele pe care mi le-a dat de transcris la prima noastră întâlnire, fermecat de Elena, cu care am încercat întotdeauna să mă asemăn la bijuteriile din oțel inoxidabil pe care le-am suflat cu aur. În curând, Genji va fi nevoit să își dea jos coiful de metal pentru că îl va speria pe fiul pe care nu l-a dorit niciodată. Și iată cum ne va strecura în volumul unui biet sclav din deșert, la o mie și o sută de ani după ce a glisat cu pana lui grecească între eros și agape. Dar cum să-l facă pe băiat să păstreze secretul alăturării noastre, când toate istoriile scriu că Susanoo – pe numele său - va fi de fiecare dată atât de ambițios, încât va posta în fiecare lume pe ecranul său povestea care l-a născut?

CORESPONDENȚA POETULUI GRIGORE ARBORE CU BASARAB NICOLESCU (VIII)

de Traian D. Lazăr

Trecând la ale tale, trebuie să îți spun că mă bucur pentru orice succes al tău. Aș fi vrut să stăm de vorbă căci am multe lucruri să îți spun, care nu se pot comunica exact nici măcar prin această scrisoare. Sintetic ele pot fi prezentate totuși.

În ceea ce privește vizita lui Michelle sper că dânsa personal ți-a spus ce a văzut, cum și când. Tatăl tău a fost în culmea fericirii. Nu am văzut alt om trăind trăind asemenea lui momente de exaltare. Cu icoana a fost ceva mai complicat: orice obiect mai vechi de 50 de ani e prohibit pentru ieșire și nu era cazul să aibă dificultăți, deși sunt convins că nici măcar nu s-au uitat în bagaje deoarece era cetățean străin.

La puțin timp după plecarea ei, am avut prilejul de a sta de vorbă cu unul din prietenii tăi, cel care a dat o mână de ajutor la intrarea în serviciu a fostei tale soții⁷. Convorbirea a fost complexă și a durat vreo trei ore și ceva. Este subtil și inteligent; nu am înțeles mare lucru despre atitudinea lui față de tine pentru că, în principiu, a fost, cum și trebuia, precaut. Discuția nu ți-o pot relata pe larg decât verbal. E suficient să-ți spun însă faptul că el gândea că ar fi trebuit să revii și că ai greșit demisionând anul trecut (lucru nou pentru mine). Eu am ripostat că pregătirea și renumele tău nu sunt compatibile cu situația de asistent al știm noi cui.⁸ Răspunsul a fost că venind puteai concura pentru o catedră de conferențiar și ți s-ar fi putut oferi un regim special de prof(esor) vizitator în altă parte. Întrebarea mea a fost, cine garantează că promisiunile se împlinesc în situația în care toate posturile în administrație, ca și în universitate, sunt în mișcare aproape exclusiv pe baza unor calcule aritmetice. Răspunsul evitat.

Se pare că la inițiativa ta de a cere rezidență, reacția a fost neprevăzută. Se discută, nu sunt lămurit la ce nivel, dacă să-ți faci, în absență, proces sau nu. Același spune că se străduiește să convingă că nu este cazul. Nu cred că bine informat, nu cred că este așa. Cazul este fără precedent. În ce mă privește am replicat că indiferent de situația ta, prietenia mea pentru tine este necondiționată deoarece eu consider că reputația ta de om de știință aduce enorme servicii culturii noastre care, cu fiecare om ce devine cunoscut, face un pas spre o mai bună afirmare a valorilor ei în lume. Toată discuția s-a încheiat, în ce te privește, în doi peri. Era informat că Michelle a fost în România, Dumnezeu știe de unde. Nu mi-a spus-o explicit, dar mi-a dat a înțelege.

Dânsul privea către tine și din unghiul de vedere al tatălui, având deci și el copii. Am încercat să îi explic complexitatea situației, dar era mai bine informat decât mine. Sper că nu am avut decât această iluzie.

Pentru a sfârși cu această relatare, conchid că acest om, de o mare inteligență și înțelegere, esențialmente apreciază, cred, munca ta științifică, fiind însă în

situația de a avea față de tine stima cuvenită dar și rezervele impuse de o viziune în cadrul căreia individul este partea creată de întreg. Cred că înțelegi.

În ce mă privește nu mi-a promis nici-un ajutor așa că, necerându-l, am plecat ușor deconcertat. Sper că va rămâne același tip uman, deși e probabil că atunci când am ieșit pe ușă a și uitat că am fost pe acolo.

Am ajuns astfel spre sfârșitul scrisorii mele. Urmează chestiuni mai puțin plăcute. Sper că știi că divorțul trebuie reînceput. În aceste două luni am vorbit de două ori cu Gabriela⁹. Prima dată după ce s-a întors de la mare. Eu am primit-o la noi la redacție, în august (1973) Mi-a povestit cum a uitat să se prezinte la înfățișare și cum, astfel demersurile trebuiau reîncepute. Evident am discutat de pe poziția omului, care nu înțelege de ce dacă este interesată să divorțeze nu s-a prezentat. Nu mi-a dat o explicație plauzibilă. Pur și simplu, zice, a uitat. Nu am putut face nimic pentru ea cu serviciul. De fapt, dragă Abe, nici nu am încercat. Sper să nu o judec greșit, dar nu prea pare dispusă să muncească. Un om în situația ei, care vrea neapărat să-și crească copilul, pe care declară că îl iubește, face orice muncă cinstită, căci orice muncă e onorabilă. Ea are idei: vrea ceva la cinematografie sau în cel mai rău caz într-o editură. Cât timp a fost Michelle și după aceea, nu am vorbit cu dânsa. La începutul lui septembrie (1973) mi-a telefonat și mi-a explicat că nu poate da copilul la școală pentru că nu are cu ce îl întreține. Ne-am întâlnit și am discutat în jurul datei de 15, la o zi după ce ai telefonat. Am întrebat-o ce interes are de nu acționează în legătură cu divorțul? Mi-a explicat că e dezinteresată. Apoi iar discuții cu copilul și serviciul. În esență am fost de părere că temporamente ar trebui să facă orice muncă onorabilă. Nu o judec dar am impresia că nu e dispusă: vrea un serviciu cu libertate de mișcare, fără condică, „ca la radio”. Eh! Mi s-a plâns de absența banilor și de faptul că chiar ceea ce trimiteai tu nu mai poate veni datorită dificultăților din bancă. În august și septembrie (1973) nu i-am avansat nici un ban sperând ca lipsa să fie stimulativă. Am telefonat – fapt divers – în acest interval, de vreo două ori dimineața, pe la 9³⁰, și cu regret a trebuit să mă scuz că o scol din somn. Băiatul e la Piatra și deci nu va face școală anul acesta. I-am fluturat ideea că devine culpabilă față de lege. A răspuns că va scoate un certificat medical. Am inventat că astfel va trebui dat băiatul, spre dezonoare, la o școală de bolnavi, sau dacă nu-l poate întreține, la un internat statal spre rușinea ei. Abia asta a scuturat-o puțin. Cu o mzi înaintea plecării, pe 19 (septembrie 1973), i-am telegrafiat spunându-i că, prin inițiativă unilaterală, întrucât tu nu poți trimite prin bancă, îi voi trimite bani lunar și că în acel moment i-am expediat 1000 lei, rămânând să considere că provin de la tine. Ai

acoperit deci suma „legală” pentru august și septembrie. În proces nu va putea să ceară pensie retroactiv sau chiar dacă cere vei fi acoperit prin propria mea mărturie și chitanță de mandat.

În lipsa mea, Anda îi va trimite lunar, până reglați procesul sau vă înțelegeți altfel, suma pe care o indici. Nu i-am trimis acum mai mulți bani pentru că, oricum nu-i folosește pentru copil. A promis că nu va mai face obstacole la divorț și a promis, de asemenea, că va face totul pentru a-l grăbi. Sunt sceptic, dar cine știe! Poate face totuși ceva!

Îți scriu de două ore și iarăși m-a apucat această groaznică stare de singurătate între timp. Am un birou frumos în curtea mănăstirii cavalerilor Sf. Ștefan, la etajul II. Cer curat la Pisa, lume străină. Trebuie cu orice preț să îmi fac acest doctorat aici, dar mai întâi să repar nedreptatea făcută soției mele și implicit mie. Dar cum?

Aș fi vrut ca la vară să mă duc o lună două în Anglia la un curs de limbă. Nu știu dacă va fi posibil. Prietene, viața se complică. În toată lumea se merge către soluții de forță vorbindu-se de democrație. Inseși micile noastre necazuri – mici în comparație cu altele mai grave, nu? – sunt o mărturie a acestei stări de lucruri. Sunt fericiți doar acei care cred că universul începe și sfârșește cu ei. Noțiunile de prietenie, omenie se sfărâmă. Poate ți-a povestit Michelle cum a decurs întâlnirea cu amicul nostru și ruda mea depărtată la tine acasă. Noroc că am humor. Din nefericire nu voi putea să îi iert faptul că, timp de doi ani, mi-a blocat o carte mințind candid că mi-a respins-o cenzura, care a cerut anume schimbări¹⁰. Țștia-s oamenii care fac teoria libertății de exprimare! Când în fine am depistat minciuna, prin care de fapt se acoperea reaia voință a altuia, și prin o atitudine ceva mai hotărâtă am reușit să fac să ajungă cartea la mult hulita instituție, aceasta nu a avut mare lucru de obiectat. Poftim de vezi! Pentru motive asemănătoare m-am izolat de mulți colegi. Recent, înainte de plecare am fost cu soția în vizită la doi scriitori foarte cunoscuți, soț și soție, „progresiști” prin excelență. Locuiau într-o uriașă casă (la italieni se spune în mod fericit dimora), unde pe vremuri cred că stătuse Conta sau Pârvan. Toată lambriuri, uși masive, marmoră, feronerie. Locuită de doi oameni, care aici aduseseră câteva mobile penibile și multe sticle. Cât de fals mi-au sunat enumerările „suferințelor” lor în „lupta pentru progres” în acest cadru, poți să-ți imaginezi.

Sper ca, între atâtea anormalități, să ne păstrăm calmul și să găsim calea cea dreaptă. Te îmbrățișez dragă prietene și vă doresc la amândoi numai binele.

Grigore Arbore

7 Ioan Grigorescu (1930-2011), ploieștean, ca și Basarab Nicolescu, văr cu Nichita Stănescu. Ioan Grigorescu și Basarab Nicolescu s-au cunoscut la Ploiești. Prozator, publicist, corespondent de presă, realizator de televiziune. A fost distins cu Premiul Academiei Române pentru „Arta Spectacolului” (2000) și cu „Premiul special” și „Trofeul Breslei” – acordat de Uniunea Cineaștilor.

8 Mediocrul fizician Valeriu Novacu (1909-1992), membru al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, cu care Basarab Nicolescu era în relații conflictuale.

9 Gabriela Nani soția lui Basarab Nicolescu de care acesta divorțase.

10 Acțiunea aparține lui Mircea Ciobanu. Vezi scrisoarea din 14 mai 1972.

ZIUA LIMBII ROMÂNE, EDIȚIA A VI-A, BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE IORGA” PLOIEȘTI

de Elena Trifan

Pe, 29 august 2019, Biblioteca Județeană ”Nicolae Iorga” din Ploiești a sărbătorit cea de-a VI-a ediție a Zilei Limbii Române. Activitatea s-a desfășurat în Rotonda bibliotecii și a fost moderată de doamna Mihaela Radu, directorul acesteia.

Printre invitați s-au aflat personalități de seamă ale culturii prahovene și naționale: prof.univ.dr.ing. Virgil Petrescu, fost ministru al Învățământului în Guvernul României, Aurelia Solomon, fost director al liceului I.L. Caragiale, Olga Petrescu, fost director al aceluiași liceu, Lucia Vasiliu, nora profesoarei Aspasia Vasiliu, Constantin Ionescu, artist plastic, absolvent ai liceului, printre care au fost amintiți: ing. Mihaela Predescu-Ilies și ing. Gabriela Petrescu, stabilite în Franța de unde au venit special pentru această activitate. În prima parte a festivității a fost vizionat un film documentar dedicat limbii române.

Director Mihaela Radu a menționat datoria pe care o avem de a păstra și de a transmite limba română, care „fiind mare avuție și creație a poporului român din spațiul carpato-danubiano-pontic, ne exprimă în fața lumii și, de aceea, avem sfânta datorie de a o păstra, apăra, îmbogăți, lăsând-o moștenire viitorimii, care astfel își va cunoaște istoria și întreaga zestre de gânduri, idei, sentimente trăite de-a lungul mileniilor existenței acestui neam.” Ioan Groșescu a citit fragmente din scrieri dedicate limbii române de către scriitori români: Mihai Eminescu, Nichita Stănescu, Lucian Blaga, Fănuș Neagu. Lucian Iacob a vorbit despre frumusețea și originalitatea limbii române.

În centrul atenției s-a aflat personalitatea profesoarei Aspasia Vasiliu care a fost evocată de către foști elevi, precum: Ioan Groșescu, filolog, scriitor și publicist, Lucian Iacob, petrolist și ziarist în presa locală, Lucian Basarab Nicolaescu (prin intermediul unei scrisori), Nicoleta Deaconu, profesor de limba română la Colegiul Național ”I.L. Caragiale” etc. Aspasia Vasiliu este absolventă a Facultății de Filologie, Secția Limba Română, profesor emerit de limba română și director al Colegiului Național ”I.L. Caragiale” din Ploiești, în perioada 1958-1973, „păzitor cinstit și responsabil al școlii și al limbii române” (Ioan Groșescu), „o ființă de lumină” (Lucian Basarab Nicolaescu).

Doi afișe foarte bine conservate au făcut dovada implicării acesteia în anul 1965 în activități culturale precum: Simpozionul „Vasile Alecsandri” și Conferința „Drum larg copiilor noștri”.

Anul trecut foști elevi ai Colegiului „I.L. Caragiale” din Ploiești, promoția 1967 i-au dedicat fostei lor profesoare și directoare o statuie bust, creație a sculptorului Constantin Ionescu, el însuși fost elev al liceului. Anul acesta au realizat și o copie a statuii care a fost amplasată în holul Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga” din Ploiești și dezvelită în timpul acestei activități. Cei care au prezentat personalitatea profesoarei Vasiliu au evidențiat finețea, sobrietatea, voința draconică, exigența și dăruirea acesteia față de profesia aleasă. Lucia Vasiliu a menționat calitățile profesoarei Aspasia Vasiliu manifestate în viața de familie și faptul că pentru ea viața era o frumoasă călătorie.

A urmat un scurt, dar foarte plăcut program artistic, prezentat de elevi care au participat în această vacanță la cursurile Școlii de Vară susținute în regim de voluntariat în cadrul Bibliotecii „N. Iorga” de către elevi de liceu, membri ai Asociației „Un strop de fericire.” Au fost răsplățiți cu diplome de participare. Festivitatea s-a încheiat cu premiarea participanților la Concursul de eseuri „Multum in parvo”.

BRAZII DIN SUFLET (IV)

de Traian D. Lazăr

Pentru prezentarea altor aspecte ale activității economice: reperi edilitare, servicii publice, căi de comunicații, poștă, telefon, radio, televiziune, internet, se renunță la informațiile privind istoricul lor, concentrându-se asupra situației actuale.

Situația din educație și cultură, viața religioasă, ocrotirea sănătății, așezămintele sociale, protecția mediului, turismul și activitățile sportive completează imaginea exhaustivă pe care autorul a reușit să o realizeze asupra vieții locuitorilor comunei.

Unul dintre cele mai atractive capitole ale studiului monografic este cel consacrat **Oamenilor de seamă** ai comunei. Fiecare localitate se mândrește cu personalitățile născute în rândurile ei. Comuna Brazi nu și-a putut păstra mult timp valorile umane native, care pentru propria formare și apoi punere în valoare a calităților native și dobândite s-au îndepărtat de obârșie, în căutarea unor limanuri mai favorabile sau mai ofertante. Și-au păstrat însă localitatea natală ca un talisman în suflet și legăturile cu ea.

Printre aceștia se numără Alexandru Al. Pretorian (1852-1916) avocat, profesor la Școala Superioară de Comerț, senator de Prahova, autor de lucrări științifice.

Emanoil Lahovary (1854-1897) a fost mare proprietar, jurist, diplomat, deputat în parlament, cenzor al BNR și director de ziar.

Alexandru Tudor Miu (1901-1961) cadru didactic, funcționar s-a remarcat ca poet și publicist promotor al avangardei și ermetismului.

Cristian Ioan D. Hera (n.1933) prof universitar, cercetător științific principal și apoi director general la ICCPT-Fundulea, a făcut în specialitatea sa, agronomia, o carieră de nivel național și internațional.

Ion Paraschiv a fost primar al Ploieștiului (1972-1972) și deputat în MAN (1975-1980).

Daniel Savu (n. 1960), absolvent al Facultății de Aeronave București, inginer la Institutul de cercetări aerospațiale al Ministerului Apărării Naționale, a devenit ofițer în cadrul Serviciului Român de Informații, a ocupat funcții de conducere în diferite firme și a fost senator.

În actuala legislatură, funcția de primar al comunei Brazi este exercitată de Radu Leonaș (n. 1964), care adaugă la meritele sale în realizarea unei administrații eficiente și susținerea publicării studiului monografic.

Nicolae Stanciu (n.1940), poet, profesor și funcționar în diferite instituții culturale a creat o poezie modernă, de mare sensibilitate, în parte dedicată satului natal și concetățenilor săi: „Mă-ntorc în sat să mă-ntâlnesc cu râul,/ Furat de-o mână vitregă, străină. Purta la vale peștii aurii,/ Vegheat la mal de sălcii de lumină./ Doar cerul mă privește, încă, blând,/ Același, care-n suflet l-am purtat./ Pe care-l port și-acum icoană vie,/ În semn că sunt mereu din acest sat./ Mă cheamă iar pădurea înverzită/ Și apa tresărind la cotituri./ Nu este nici un zeu să îmi răpească,/ Cântecul ei nu poate să îmi fure./Cum trec pe malul râului domol./Revăd și-acum, mereu, a câta oară, / un preot care încă mai vorbește/ La margini de păduri c-o căprioară,/ Tresare-n vis copilul care-am fost,/ Aude iarăși liniștea divină./În murmurul izvorului ceresc, /Moara de lemn cum macină lumină”. (Întoarcere în sat).

Studiul monografic redactat într-o manieră înnoitoare este, așa cum l-am prezentat, o carte de suflet pentru realizatori, pentru locuitorii comunei și pentru cititorii interesați de cunoașterea vieții unei localități „considerată cea mai bogată din țară”.

ȚINTEA MUZICALĂ (II)

de Sanda Hârlav

Cei cinci interpreți au pregătit în timp extrem de scurt (48 de ore) un repertoriu dificil și foarte bogat, apărând în fața publicului în diferite combinații, ceea ce a dat farmec și culoare celor patru seri ale festivalului. Așa cum remarcasem mai devreme, programul abordat s-a axat pe creația lui Leopold Mozart și a unor contemporani ai săi, dar a inclus și compoziții aparținând unor compozitori ai timpurilor apropiate nouă, europeni și români. Alegerea inteligentă și plină de conotații estetice, istorice, structurale și educative se datorează desigur, înaltului profesionalism al organizatoarelor festivalului. Publicul a fost pus în situația de a călători în spațiu și timp, în fascinanta lume a muzicii, ascultând când armonii baroce sau clasice, când culorile insolite ale folclorului distilat în muzica cultă a secolului ce tocmai s-a încheiat, când asperitățile sonorităților contemporane împletite cu evocări și comentarii verbale ale celor două surori muziciene. Iată pe scurt, ce ne-au oferit interpreții celor patru seri ale festivalului: din lucrările lui **Leopold Mozart** am ascultat *Sinfonia Pastorella* pentru alphorn și corzi, în aranjament pentru corn natural și pian, *Sonata a tre* în La major pentru două viori și continuo, *16 Duete* pentru două viori din *Anexa la Metoda de vioară* menționată anterior și două lucrări vocale, aria *Beata es, Virgo Maria* din *Offertorium de Beata Maria Vergine* – aranjament pentru voce, vioară și pian și *Regina Angelorum* din *Litaniae Beata Maria Vergine*, refăcută de W. A. Mozart, având ca număr de opus KV 195, în aranjament pentru voce și pian. Dintre contemporanii lui Leopold Mozart am făcut cunoștință cu *Triosonata* în la minor pentru două viori și continuo de **Carl Philipp Emanuel Bach** (1714-1788), cel mai afirmat fiu al lui J. S. Bach, cu *Concertul nr. 1* pentru corn, corzi și basso continuo, în aranjament pentru corn dublu, și pian de **Christoph Förster** (1693-1745) și am auzit cu bucurie câteva lucrări ale lui **Wolfgang Amadeus Mozart**: jucăria muzicală intitulată *Canon în oglindă* pentru două viori, *Sonata pentru pian și vioară* în Sib major, KV 454 – partea a III-a și trei bijuterii din repertoriul vocal: *Laudate Dominum* din *Vesperae solennes de Confessore*-aranjament pentru voce, vioară și pian, *Ave Verum Corpus* KV 618, scrisă la sfârșitul vieții compozitorului – aranjament pentru voce și orgă și *Laudamus te*, din *Marea missă* în do minor KV 427 – aranjament pentru voce, vioară și corn. Publicul a putut compara duo-urile lui Leopold Mozart cu 11 duete alese din cel *44 de Duete* scrise de **Béla Bartók** între anii 1931-32, din care răzbat minunate armonii folclorice (*Menuet, Cântec slovac, Cântec de leagăn, Cântecul batistuței, Burlescă, Poveste, Cântecul miresei, Cântec de tachinare, Cântec de dans, Kolonijka ruteană, Pizzicato*) dar și cu polistilismul compozitorului contemporan născut în orașul Engels, raionul Saratov din Rusia, **Alfred Schnittke** (1934-1998), prin lucrarea pentru două viori, *Mozart* compusă în 1975. Deasemenea am putut face cunoștință, prin lucrarea *Unterwegs nach Heiligenstadt* (În drum spre Orașul Sfânt) pentru vioară și pian op. 114, cu stilul compozitorului vienez **Kurt Schwertsik**, născut în 1935, care, deși elev al lui Stockhausen optează pentru o muzică circumscrisă unor noi tipare de tonalitate.

PRIMUL PILOT PLOIEȘTEAN - ALEXANDER HENRI SCHWARTZ (VIII)

de Alexandru Marin

În ultima decadă a lunii mai 1917, Marele Cartier General Român cunoștea perfect disponerea forțelor inamice pe frontul de la Nămolosa, astfel că echipajele escadrilelor F.5 și N.10 să fotografieze liniile sale, fortificațiile, depozitele de muniții, bateriile de artilerie și celelalte elemente de plasament și luptă. Pentru aceasta, au fost elaborate Instrucțiunile nr.29 din 1 iunie 1917. La această ofensivă urmau să participe cele două armate române și trei rusești-4,6 și 9. Lovitura de bază urma să fie dată de Armata a I-a Română în sectorul Mărășești-Focșani. Planificarea luptelor era foarte bine elaborată prin o concepție clară, realistă, cuprinzând toate acțiunile militare necesare pentru un succes cât mai sigur, mai ales că participa și aviația, ca armă de ultimă performanță și eficacitate. Un alt ordin al Marelui Cartier General Român, Ordinul nr. 1247, în care se stabileau precis misiunile aviatorilor care erau cuprinși în cele trei grupări aeronautice, personal navigant și unitățile de aviație ale Grupului 3 Aeronautic Român, la data de 1 iunie 1917, având următorul personal: - comandantul grupului, căpitan aviator Nicolae Capșa. Unitățile subordonate erau compuse din Escadrila de recunoaștere și bombardament ușor F.5, comandată de căpitan de marină, aviator inginer Radu Irimescu. Unitatea era dotată cu avioane tip F.40 și F.46, de recunoaștere și bombardament ușor și cu următorii piloți: adjutant Du Ram avion F.40 nr.3255, sublocotenent Gustave Minier avion F.40 nr.3235, sergent Nae Iliescu – mitralieră cu avion F.46 nr.2794, sergent Dumitru Teodorescu cu avion F.46 nr.2636, ajutor de sublocotenent Ion[Iancu] Dumitrescu nr.3197, căpitan Radu Irimescu avion F.40 nr.3251. Terenurile de zbor se aflau lângă localitățile Slobozia Conachi și Galați. Escadrila de vânătoare-bombardament N.10, având comandant pe căpitanul aviator Paul Blery și locotenentul aviator Vasile Craiu avea în dotare următoarele tipuri de avioane: 2 avioane tip Morane Saulnier pe care zburau sergent-pilot Paul Magâlea nr.4 și sergent-pilot Carol Pauckert nr.286, 3 avioane Nieuport tipurile XXI, numerele 1863 pe care zbură Georges Brun, 1933 pe care zbură căpitan-pilot Paul Blery, 1951 pe care zbură sublocotenent De Flers, 2 avioane Nieuport tip XI Bebe, care erau pilotate de locotenentul Vasile Craiu avion N.nr.1534 și de subofițerul De Bentzmann avion N.nr.1509, în plus mai avea 1 avion de recunoaștere

Avion de bombardament „Breguet V” (colecția Valeriu Avram)
(http://amnr.defense.ro/app/webroot/fileslib/upload/files/Revista_Document/Revista_067_2015.pdf)

îndepărtată și bombardament Caudron G.4 nr.1815 pilotat de căpitanul francez Bernard, precum și 1 avion tip Nieuport XII nr.1592, biloc, care putea să ia la bord și bombe, îndeplinind și misiuni de vânătoare. În ultima decadă a lunii iunie 1917 echipajele germane și austriece, decolând de pe aerodromurile aflate la Hârșova, Isaccea, Tulcea și Brăila, au căutat să pătrundă în liniile aeriene românești, în zona Galațiului, purtând lupte aeriene cu piloții și observatorii români și francezi din Escadrila N.10, care au luptat cu mult curaj, alungându-i și obligându-i să părăsească această parte a cerului României. În Jurnalul de front al escadrilei, este consemnat: „...20 iunie 1917. Timp noros. S-au executat cinci croaziere și s-au desfășurat trei lupte aeriene. Au plecat în zbor echipajele: Pauckert-Schwartz, locotenentul Craiu și adjutantul Brun. S-au dus lupte aeriene deasupra localităților Tudor Vladimirescu și Măxineni. Observatorul Schwartz s-a apărat cu mult curaj de atacul unui [Hansa]Bradenburg, un glonț a lovit planul stâng al avionului Morane Saulnier...”. Începând cu data de 14/27 iunie 1917, caporalul-observator Alexander Henri Schwartz a fost transferat la Școala de pilotaj de la Botoșani pentru a se instrui ca mitralior de bord pe avionul Caudron G.4. Prin Ordinul nr.614/1917 al M.C.G, pentru activitatea desfășurată în luptele de la Nămolosa, Alexander Henri Schwartz, a fost decorat cu medalia „Sf. Gheorghe” clasa a IV-a [prin Ordinul de Zi nr.649/1917 al Armatei a 6-a rusă], fiind înaintat la gradul de sergent.

SOCIETATEA PLOIEȘTEANĂ DE LA 1918 LA 1940 (II)

de Ion Șt. Baicu

Element central și numeros al societății românești interbelice, inclusiv al celei ploieștene și prahovene, muncitorimea, datorită rolului său decisiv în obținerea producției materiale, nu putea să nu devină o categorie atractivă în ochii și în planurile unor factori și forțe ale timpului, ba chiar și în strategia statului român din epocă; în context, muncitorimea avea să fie supusă la grele încercări în anii interbelici, fiind ademenită, șarjată, presată și atrasă pentru a fi manipulată și folosită, adesea cu scopul de a se ajunge la putere sau de a se menține la putere în structurile administrativ-statale. Forțele de la extrema stângă de pildă, au izbutit să înregimenteze un număr de muncitori în așa-numitele «sindicate unitare», care au desfășurat activități și în zona Prahovei cu pivotul ei orașul Ploiești; să menționăm că ele aveau și lideri bine apreciați de către adepți: era vorba despre Gheorghe Florescu, Ștefan Stroie și Dumitru Șerban²¹. Pe de altă parte, tactica de a-i deruta pe muncitori era în vogă, numai astfel explicându-se constituirea unor sindicate așa-zise «galbene»; în unele unități economice funcționau bunăoară, organizații de acest profil, denumite însă «naționale» sau «tricolore», pe care, chipurile, le finanțau autoritățile cu scopul de «a crea și provoca diversiuni în rândurile muncitorilor petroliști» – după cum reiese din documente de presă²². Simultan, extrema dreaptă a recurs la riposte: în adevăr, în țară, desigur și la Ploiești, și-au făcut prezența elemente ale «Corpului Muncitoresc Legionar»; el era condus de către inginerul silvic și avocatul Gheorghe Clime, apoi de către desenatorul tehnic Dumitru Groza, fondatorul ziarului cu titlul «Muncitorul legionar»²³.

Încercări de a atrage și de a folosi muncitorimea vor avea loc și în timpul domniei autoritare carliste. «Evoluția impetuoasă la nivel economic se tradusese și prin creșterea numerică a muncitorilor industriali, concentrați în jurul platformelor industriale din centrele urbane», între ele aflându-se și orașul Ploiești; de asemenea, «în anul 1938 funcționau în România zeci de întreprinderi cu peste 1.000 de lucrători, fiind de reținut și gradul de pregătire profesională al acestora și antrenarea lor în numeroase ramuri de vârf, purtătoare ale progresului tehnic»²⁴. În context, prin Ministerul Muncii în frunte cu un intelectual de vază, Mihai Ralea, statul de atunci va «pune în șantier un întreg program social și cultural, care a atras și oameni de stânga, inclusiv socialiști», așa cum a fost bunăoară George Grigorovici, bucovinean, devenit subsecretar de stat în amintitul minister²⁵. De altfel, în acea perioadă, a avut loc o reală tentativă, atunci la modă în Italia și Germania: intelectualii să-și dea mâna cu muncitorii prin organizația carlistă «Muncă și Voie Bună», menită să ocupe cu folos timpul liber al producătorilor de bunuri materiale; de asemenea, s-a adoptat decizia înființării unui teatru și a unei reviste, care se chemau, cum altfel, decât «Muncă și Voie Bună», sub conducerea scriitorilor procarliști Victor Ion Popa și, respectiv, Mihail Sadoveanu. Se susținea atunci că, la ordinea zilei, se impunea «înfrățirea dintre muncitorii intelectuali și cei manuali», iar «deasupra tuturor stătea ...regele, marele muncitor»²⁶; în context, «muncind mereu, în atâtea domenii de activitate, zi și noapte, regele ne veghează și ne supraveghează» – se nota în publicația «Muncă și Voie Bună»²⁷.

Un important segment social în România Mare, l-a constituit intelectualitatea, care a primit un anumit spor numeric prin antrenarea în activități mai dinamice, a reprezentanților ei de seamă din provinciile recent unite, îndeosebi din Transilvania. Și încă o remarcă:

intelectualitatea din epocă s-a plasat într-o proporție însemnată pe poziții progresiste și democratice, stare de lucruri valabilă și pentru orașul Ploiești; în context, o caracterizare de ansamblu reiese bine din următoarea schiță: «După Marea Unire, intelectualitatea s-a afirmat în efortul de dezvoltare a țării. Interesante dezbateri, reflectate pe plan cultural și politic, se purtau în jurul unei întrebări esențiale: care erau noile aspirații după împlinirea marelui vis al unității teritoriale? Din punctul de vedere al identificării noului ideal», unii erau «pesimiști – Nichifor Crainic, Emil Cioran», alții trăiau «cu nostalgia trecutului sau își defineau cu dificultate poziția în noua realitate – Octavian Goga, Constantin Stere»; în fine, existau personalități ce priveau «viitorul cu optimism – Nicolae Iorga, Eugen Lovinescu» – notează istoricul Ioan Scurtu²⁸.

Și în Prahova, cu evidențiere în Ploiești, s-a afirmat atunci un important lot de intelectuali, printre care profesorii Dumitru Munteanu-Râmnic, Stoica Teodorescu, Pană Popescu, Stelian Popina, Aurel Moșoiu, Raul Bulfinschi, Gh. Popescu-Ciocănel, Constantin M. Râpeanu, Mihail Galița, Toma Voiculescu, Nicolae I. Simache, Ioan Georgescu-Arvatu, Gruia Popescu, Radu Cosmin, Theodor Palade, N. G. Lăzărescu, Vasile Frateș, Gheorghe Milica, Andrei Vijoli, Traian Elian și alții; apoi învățătorii Andrei Nicolescu-Păcureți, Grigore D. Gogu, Barbu Georgescu și mulți alții; juriștii Take Ionescu, Stelian Popescu, Ion Ionescu-Quintus, Dem I. Nicolaescu, Ioan N. Dima, Emil Condeescu, Cristel Ceașoglu, Const. G. Brezeanu, Nicolae Stroescu, Ion Gh. Obrocea, Const. Spirescu, Ionel Crețoiu, Gh. Becescu-Silvan, Mițuș Dumitrescu, Ioan Al. Verzea, Scarlat Orăscu, Nicolae Pârvolescu, Const. Ceruleanu, Ilie Nedelcovici, Grigore Ivăncescu și alții; se adăugau medicii Ioan Negruzzi, Ilie Horodniceanu, Ioan Georgescu, Petre Tomoșoiu, Mircea Botez, Ștefan Popescu-Filuță și alții; și inginerii Petre Bejan, Horia Botescu, Bran Radovici, Virgil Tacit, Alexandru Dobrogeanu-Gherea și alții; farmaciștii Corneliu Tacit, Ionel Muller și alții; arhitectul Toma T. Socolescu, muzicienii Ionel Fernic, Gheorghe Comișel, Ioan Danielescu și alții; preoții Ion și Gheorghe Chirică, Toma Georgescu, Mihai Popescu, D. D. Ștefănescu, Const. M. Petre, Aurel Popescu, Nae Vasilescu, Octavian Mureșan, Emilian Vlaiculescu și alții; să-i menționăm în mod special pe scriitorul Ioan Al. Bassarabescu și pe juristul Andrei Rădulescu – membrii ai «Academiei Române», cel din urmă și președinte al înaltului for al NEMURITORILOR²⁹. În general, intelectualitatea, desigur și exponenții ei din zona prahoveană, s-au evidențiat în această istorică perioadă prin înfăptuiri remarcabile și au dovedit spirit de receptivitate față de valorile europene, dar fără a neglija specificul național; se impune să atragem atenția asupra operei monumentale a istoricului nepereche Nicolae Iorga, cel ce a întreținut trainice legături cu ținutul Prahovei mai ales prin vizitele la Ploiești și prin intermediul vestitei Universități Populare de Vară de la Vălenii de Munte³⁰.

21 Cf. Izvoare Istorice Prahovene, 1918-1928, vol. I, red. resp. dr. Ion Șt. Baicu, Ploiești, 1975, p. 213

22 Ibidem; vezi și Lupta Socialistă din 24 mai 1920

23 Vezi Gheorghe Buzatu și colab., Radiografia Dreptei Românești, 1927-1941, Editura FF Press, Buc., 1996, pp. 83 și 106

24 Vezi Mihai Manea și Bogdan Teodorescu, Istoria Românilor, manual, 1997, Buc., Ed. Didactică și Pedagogică, p. 249

25 Cf. Lucian Boia, Capcanele Istoriei: Elita intelectuală românească între anii 1930-1950, Buc., Editura Humanitas, 2011, p. 141

26 Ibidem

27 Muncă și Voie Bună din 15 octombrie 1939

28 Cf. Ion Șt. Baicu și Const. Dobrescu, Nicolae Iorga și Prahova 1889-1948. Documente, ediția a doua, Editurile SILEX și Scrișul Prahovean, 2000, pp. 122-489 și Const. Dobrescu, Mihai Rachieru și Ion Șt. Baicu, Viața politică prahoveană. 1919-1938: Documente Editurile SILEX și Scrișul Prahovean, 2000, pp. 445-446

29 Vezi detaliu în IBIDEM

30 Tratatul de Istorie al României, vol. VIII, 2003, p. 144

ACTIVITATEA SPITALELOR PRAHOVENE REFUGIATE ÎN JUDEȚUL NEAMȚ (DECEMBRIE 1916-MAI 1918) (II)

de Constantin Dobrescu

Pe la spital s-au perindat trei medici (câte unul din Prahova, Neamț, Râmnicu Sărat), 10 infirmieri (nouă din Neamț și unul din Prahova), patru spălătorese (din Neamț), o lenjereasă și o bucătăreasă (ambele din Prahova). Lor li s-au adăugat trei voluntari locali, doi studenți mediciști (periodic), trei servitori și 12 milițieni (șase din Neamț, câte doi din Dolj și Râmnicu Sărat și câte unul din Tecuci și Prahova),

Dintre prahovenii este demn de menționat medicul Romulus Niculescu, reactivat sublocotenent, sosit din Ploiești cu spitalul în 6 decembrie 1916 la Piatra Neamț și rămas în acest spital până la desființarea acestuia în 25 mai 1918. El a îndeplinit în aceste condiții funcția de medic – șef al spitalului în perioada decembrie 1916 – martie 1917 și iulie 1917 – mai 1918.

De asemenea lenjereasa Ana Filip și bucătăreasă Ana Suciș au rămas active în cadrul spitalului 155 pe toată perioada șederii în Piatra Neamț. Dintre milițienii repartizați pentru paza spitalului, singurul prahovean a fost soldatul Dumitru Vasile, aparținând contingentului 1896, fiind repartizat la spitalul 155 în perioada februarie 1917 – aprilie 1918 împreună cu alți doi milițieni.

În perioada de peste 17 luni, cât spitalul a funcționat în județul Neamț, numărul de paturi a sporit de la 52 la 120, scăzând apoi la 84, iar numărul internaților a variat. Au fost internați în spital 717 bolnavi, dintre care 21

civili, înregistrându-se un număr de 27 morți, șapte dezertori (toți reveniți într-o perioadă de trei săptămâni) și un dispărut (caporalul Nicu Badea, contingentul 1914 din corpul II reparații – la 16 august 1917). La desființarea spitalului cei opt internați rămași au fost redistribuiți la alte spitale.

La o privire atentă a raportului intrări-ieșiri, reiese o pondere în plus pentru intrări în perioada decembrie 1916 – martie 1917, în legătură cu problemele create de retragere și de epidemia de tifos exantematic, precum și în perioadele iunie – august 1917, în urma bătăliilor de la Mărăști – Mărășești, Oituz și noiembrie – decembrie 1917, când apar primele confruntări cu trupele ruse bolșevizate. Un plus de ieșiri constatăm în preajma declanșării ofensivei de vară a Puterilor Centrale în aprilie – mai 1917 (171 ieșiri – 63 intrări) și al confruntării deschise cu rușii în ianuarie – martie 1918 (122 ieșiri – 104 intrări).

La 18 mai 1918, ca urmare a încheierii păcii cu Puterile Centrale, spitalul 155 Ploiești este desființat împreună cu alte spitale militare, iar bunurile sale sunt predate la 18 iunie prin proces verbal de medicul șef Niculescu Romulus, administratorul arhimandrit Ghenadie Caraza și intendentul diacon Iuian Danielescu, către C. Ștefănescu, magazionerul Comitetului de Administrare a Spitalelor Militare Neamț.

STELIAN CONSTANTIN-STELIAN

(3 ianuarie 1904, Câmpina – 18 decembrie 1946, București)

Aspecte inedite privind un scriitor uitat

In memoriam Constantin Hârlav (14 mai 1950 – 21 martie 2014)

de Alexandru H. POPA

Continuare din numărul anterior

V- Popasuri Câmpinene – Profesorul (II)

D-sale Dlui Ministru al Instrucțiunii – București.

No. 420

Domnule Inspector Șef,

La adresa D^v N° 3693 din 25/II/929 însoțită de cererea D^{lui} C. Stelian, am onoare a vă aduce la cunoștință că la liceul nostru nu se află decât 3 ore suplimentare și nu destule cum spune D^{sa} așa că nu i se poate face o catedră din aceste trei ore. Afară de asta nu știu dacă i se poate lua aceste trei ore unui profesor titular acum la jumătatea anului când mai sunt trei luni de școală. Dl Pompiliu Constantinescu este profesor Titular de Lb. Română și filosofie de trei ani de zile și-a făcut și-și (face) datoria în mod f. conștiincios așa că n-ar fi nici un motiv să-i se ia aceste trei ore supl. acum la finele anului.

Sunt de părere să-i să dea D^{lui} C. Stelian la Șc. de

meserii 12-13 ore care le are tot prof. dela liceu și pe care le pot ceda, având un total de 13 ore adecă o catedră.

D-sale Dlui Ministru al Instrucțiunii – București.

No. 420

Domnule Inspector Șef,

La adresa D^v N° 3693 din 25/II/929 însoțită de cererea D^{lui} C. Stelian, am onoare a vă aduce la cunoștință că la liceul nostru nu se află decât 3 ore suplimentare și nu destule cum spune D^{sa} așa că nu i se poate face o catedră din aceste trei ore. Afară de asta nu știu dacă i se poate lua aceste trei ore unui profesor titular acum la jumătatea anului când mai sunt trei luni de școală. Dl Pompiliu Constantinescu este profesor Titular de Lb. Română și filosofie de trei ani de zile și-a făcut și-și (face) datoria în mod f. conștiincios așa că n-ar fi nici un motiv să-i se ia aceste trei ore supl. acum la finele anului.

PE PLAIURI VRÂNCENE

de Elena Trifan

Cine crede că bătrânețea este o vârstă a pasivității se înșală.

Duminică, 5 august 2019, Asociația de Pensionari "Malul Roșu" din Ploiești ne-a invitat din nou la drum, de data aceasta pe plaiuri mioritice.

În drumul nostru spre obiectivele turistice din program: Focurile Vii de la Andreiașu de Jos, Cascada Putna, Mânăstirea Lepșa, Casa lui Moș Ion Roată, Casa Vrâncioaiei, am avut posibilitatea de a admira peisajul României cu zona lui de câmpie, cât și cea unduoasă cu dealuri, munți și văi, în care măiestria naturii împletită cu cea a omului a creat un peisaj captivant în care lanuri de porumb și de floarea-soarelui se completează cu păduri de foioase, conifere, pomi fructiferi și viță-de-vie. Deși am locuit și locuiesc într-o zonă de câmpie și am călătorit foarte mult prin țară, lanurile de floarea-soarelui și-au arătat un nou chip. Eram obișnuită să le admir florile galbene, strălucinde în lumina soarelui și să mă gândesc la originea lor legendară.

De data aceasta aveau capetele îndreptate în aceeași direcție, ușor aplecate în semn de recunoștință față de pământul care le hrănește, aspirând totodată spre strălucirea soarelui dimineții. Partea dorsală a fructelor lor era de un crem luminos, încât întregul lan părea o înșiruire de oglinzi luminoase.

Județul Vrancea ne-a creat surpriza unor sate înstărite, bine îngrijite, în care majoritatea caselor sunt noi.

Localitatea Andreiașu de Jos este situată într-un spațiu pitoresc, la poalele Carpaților de Curbură, pe malurile râului Milcov, pe care l-am privit cu nesaț, datorită valorii sale simbolice.

Am mers paralel cu apa lui și i-am putut admira cursul a cărui lățime este de aproximativ 2-3 metri și a cărei apă curge liniștit, dar turbure din cauza ploilor care au căzut abundent în această vară. Am poposit în centrul localității de unde ne-am îndreptat nerăbdători să vedem una dintre cele mai mari minuni ale țării noastre și ale lumii, Focurile Vii.

Pentru a ajunge acolo am urcat pe un drum pietruit aproximativ 600 de metri, timp în care am avut posibilitatea de a respira aerul curat, de a admira priveliștea împrejurimilor și de a face o adevărată psihoterapie călcând pe pietrele care ne înglobează la tălpi.

Ce sunt de fapt aceste Focuri Vii?

Pe un perimetru cu un diametru de aproximativ 4 metri, lipsit de vegetație, înconjurat de un gard scund de ciment, se aflau 2 vetre de foc, cu o înălțime de aproximativ 40 cm. Un miros de sulf plutea în aer. În apropierea lor bolboroseau 2 izvoare cu apă în care, din

nefericire, cineva s-a gândit să își stingă țigările sau poate să vadă dacă iau foc în apă (???!!!!).

La plecare Primăria din localitate ne-a oferit o broșură "Focul Viu de la Andreiașu", scrisă de unul din fiii satului, Costică Drîstaru, în care am găsit informațiile necesare pentru a înțelege mai bine specificul localității, în general, și al Focurilor Vii, în special.

Aceste minuni ale naturii care au uimit și atras de-al lungul timpului au atât o explicație legendară, cât și una științifică. O legendă spune că în timpurile vechi oamenii satului și animalele lor erau chinuți de un balaur care scotea flăcări pe gură. Un cioban tânăr, Andreiaș, s-a luptat cu balaurul, l-a învins, dar acesta în cădere s-a scufundat în pământul care l-a acoperit. Flăcările lui ies la suprafață și lacrimile lui de durere se revarsă în izvoare. Mișcările tectonice din zonă în tradiția populară sunt explicate ca urmare a mișcărilor balaurului.

Despre aceste focuri se spune că nu se sting niciodată, că chiar dacă unii turiști au încercat să le stingă, s-au aprins în altă parte și că în preajma cutremurelor ating înălțimi de 2 metri.

Noi le-am vizitat pe data de 5 august și în dimineața zilei următoare a avut loc un cutremur de pământ cu magnitudinea de 4,1 grade pe scara Richter, cu epicentrul în apropiere și focurile aveau o înălțime obișnuită. De asemenea, se crede că dacă atunci când ajungi la ele, îți pui o dorință se împlinește.

Din punct de vedere științific Focurile Vii "Sunt izbucniri de gaze naturale aflate la aproximativ 1000 de m. adâncime. Ele ies la suprafață printr-un sistem de fisuri (fracturi) din scoarța terestră și în contact cu aerul se aprind." (prof.dr. Octavian Cotei apud Costică Drîstaru – "Focul Viu de la Andreiașu", pag. 13)

Localitatea este renumită nu numai pentru peisajul ei, pentru aerul curat și Focurile Vii, cât și pentru alte bogății ale solului și subsolului: izvoare de ape sărate și sulfuroase folosite empiric de localnici pentru tămăduirea unor boli, zăcăminte de cărbuni, izvoare de păcură care de-a lungul timpului au folosit la ungerea osiilor roților și la vindecarea rapănului porcilor.

Ne-am continuat drumul printre munții împăduriți ai Vrancei și următorul popas l-am făcut în localitatea Lepșa pentru a vizita complexul mânăstiresc de aici.

De la poartă se merge pe o alee cu aer umbros și răcoros, străjuită de conifere.

În curtea mânăstirii sunt mai multe lăcașuri de cult: Mânăstirea "Nașterea Maicii Domnului", Paraclisul "Sfânta Treime", Biserica "Izvorul Tămăduirii și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril", un aghiasmatar, corpuri de chilii.

Mănăstirea veche cu hramul "Nașterea Maicii Domnului" este construită din scânduri, rămase în stare naturală, necimentate, nezugrăvite și nepictate, atât la exterior, cât și în interior. Catapeteasma este din scândură de culoare albastră și are aplicată o structură sculptată de către Oreste Cantini din Focșani.

În biserică se află un policandru donat de regele Carol al II-lea, icoana Sfântului Nicolae și o icoană pictată adusă de la Ierusalim. Pe anumite porțiuni de perete este pictat semnul "Sfintei Cruci."

În spatele frumuseții și armoniei de astăzi se află însă un trecut neguros.

Începutul așezărilor religioase datează din anul 1789 când a fost ridicat Schitul Lepșa cu hramul "Nașterea Maicii Domnului." În 1929 schitul a ars în întregime, a fost refăcut și resfințit la 8 septembrie 1936.

În 1952 a devenit mănăstire de maici care în 1959 a fost desființată, biserica închisă, chiliile luate de un liceu și transformate în magazin forestier.

În 1974 a început restaurarea bisericii care a fost resfințită în 1982.

Se păstrează clopotnița originală, clopotul mic a fost donat de profesorii Simeon Mehedinți și Constantin Giurescu, iar clopotul mare de locuitorii comunei Tulnici.

Paraclisul "Sfânta Treime" a fost construit pe corpul unei clădiri noi și târnosit pe 8 septembrie 1993. Este pictat în frescă.

Aghiasmatarul este construit din lemn și servește pentru slujbele de Înviere și pentru hramuri.

În curtea mănăstirii se află și biserica nouă cu 2 hramuri " Izvorul Tămăduirii" și "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril", a cărei construire a început în anul 2008. Încântă prin pictura ei bogată, proaspătă și plăcut colorată, ce vine parcă să compenseze absența picturii din biserica veche.

Foarte aproape de localitatea Lepșa, într-un spațiu accesibil se află Cascada Putnei.

După cum se menționează pe un panou publicitar, aceasta în anul 1973 a fost declarată Monument al Naturii și este inclusă în Parcul Natural Putna din județul Vrancea.

Pentru a ajunge la ea se coboară pe o scară prin pădure. Cu cât te apropii de apă, cu atât zgomotul ei se aude mai puternic.

Ajunși pe malul ei de unde poți admira șuvoiul de apă care și-a săpat albie printre stânci. Curge șerpuint printre pietre, mlădioasă, vijelioasă, înpumată și se prăbușește în căderi zgomotoase.

De deasupra o dantelărie de apă foarte fină, de culoare albă se prelinge în clocotul ei. Cele două cursuri se unesc în cădere și după ce își arată spectaculozitatea și trec de partea stâncoasă, curg liniștit la vale, într-o culoare pământie, inexpresivă, încât îți este greu să crezi că este vorba de aceeași apă.

Următorul popas l-am făcut la Casa lui Moș Ion Roată din comuna Câmpuri.

După cum foarte bine se știe și se menționează și în documentele existente la muzeu, Moș Ion Roată este țărănul-patriot, cu simțul dreptății, al adevărului și al

demnității, cu un rol important în realizarea unității naționale în calitate de membru în Divanul ad-hoc al Moldovei, cât și în dobândirea drepturilor țărănimii.

Memorabilă este și întâlnirea pe care a avut-o pe data de 5 februarie 1859 cu Al.I. Cuza la Focșani.

Drept recunoștință pentru activitatea și calitățile sale în 1878 i-au fost acordate brevetul și decorația "Steaua României", în anul 1909 când s-au împlinit 50 de ani de la Unirea Principatelor, la mormânt i s-a ridicat o cruce de marmură și i-a fost așezată o placă memorială.

Când s-au împlinit 100 de ani de la Unirea Principatelor casa în care s-a născut și a trăit Moș Ion Roată a fost declarată muzeu.

Este o casă țărănească, acoperită cu șindrilă, văruiată la exterior, cu prispă și 3 camere: tinda, chilierul (bucătăria), odaia mare.

În odaia mare se află lavițe, covoare țesute în război, măsuța din lemn joasă și rotundă, cuțar, lăzi de zestre, piuă în care se pisa grâul, obiecte de îmbrăcăminte care au aparținut lui Moș Ion Roată, inclusiv desagiile cu care s-a dus la Al.I. Cuza ca să îi facă dreptate după ce îl scuipase un boier pe obraz. Cu o mare valoare documentară este și colecția de fotografii care înfățișează momente din viața lui Moș Ion Roată și din acel timp. Cum este și firesc, în chilier, pe lângă vatra strămoșească, sunt prezente obiecte de uz casnic specifice vieții țărănești de atunci: pirostria, trocuță "copaie din lemn în care se frământa aluatul", scafă, lopată pentru scos pâinea din cuptor etc.

Tavanul este din lemn, prevăzut cu grinzi cu corzi "scânduri transversale."

Pentru orice vizitator casa are atât o valoare documentară, cât și una afectivă.

O atmosferă de epocă simți că este reînviată și ai dori ca Moș Ion Roată să stea acolo demn în portul lui de țară, să se bucure că are oaspeți, să îi strângi mâna și să îi feliciți pentru faptele sale.

Ne-am îndreptat spre casă și totuși un obiectiv turistic ne-a rămas nevizitat.

O veche legendă spune că Ștefan cel Mare a fost ajutat să câștige o luptă de către o Vrâncioaie și cei șapte fii ai ei cărora drept recompensă domnitorul le-a dăruit cei șapte munți ai Vrancei pe care ei au întemeiat câte un sat care le poartă numele.

Vremurile noi s-au gândit să îi aducă drept recompensă și mamei o casuță modestă din lemn, mobilată după modelul caselor de atunci, dar niște duhuri rele, fie din neștiință, fie dintr-o pornire distructivă, incapabile să înțeleagă sacrificiile care s-au făcut de-a lungul timpului pentru apărarea patriei s-au gândit să o devasteze.

O considerăm totuși o mică pată într-o mare de lumină, în care Pământul a izbucnit în ape, munți și dealuri, minuni naturale, chiverniseală umană, legende și balade.

de Marian Chirulescu

SEPTEMBRIE

- toamna - se înființează Teatrul Sindicatelor Unite Ploiești (1947). Are prima deschidere de stagiu în 13 dec. 1947.
- toamna - se înființează Arhivele Statului- Filiala Ploiești (1951)
- septembrie-noiembrie - La București, apare prima traducere integrală a „Bibliei” în lb. română (1688)
- septembrie - 475 de ani de la moartea poetului renascentist Clement Marot (1496?-1544)
- sept. - Începe domnia lui Mihai Viteazul (1593-1601)
- septembrie - Începe domnia lui Matei Basarab (1632-1654) și 365 de ani de la sfârșitul ei
- sept. - 100 de ani de la inaugurarea Muzeului Prahovei (1919) din Ploiești
- septembrie - 170 de ani de la moartea meșterului Ivanciu Prodan (Hași Prodan (1772?, Bulgaria - 1849, Ploiești)
- septembrie - S-a născut scriitorul G. Millian- Maximin (1885-1952)
- 01.09 - S-a încheiat redactarea lucrării „gramatica românească” de Dimitrie Gustatievici Brașoveanu, prima gramatică a limbii române (1757)
- 01.09 - Se naște chimistul Lazăr I. Edeleanu (1862-1941)
- 01.09 - 80 de ani de când Germania nazistă a atacat Polonia, act în urma căruia a început cel de-al Doilea Război Mondial (1939-1945)
- 01.09 - Se naște medicul Constantin I. Andreoiu (1903, Pitești - 1982, Ploiești)
- 01.09 - 85 de ani de la nașterea sociologului și omului de cultură Virgil Manolache (1934-2012), activitate în Ploiești
- 01.09 - 75 de ani de la moartea scriitorului Liviu Rebreanu (1885 - 1944)
- 02.09 - Se naște avocatul și omul politic Radu R. Stanian (1873, Pl. - 1923)
- 02.09 - 135 de ani de la apariția gazetei politice ploieștene „Curierul Prahovei” (1884-1886)
- 02.09 - Se naște interpreta vocală Marina Voica, Cetățean de Onoare al Orașului Breaza (1936)
- 03.09 - S-a născut interpreta de muzică populară Maria Ciobanu (1937)
- 03.09 - Se naște pictorul Dan Strâmbu (1938)
- 03.09 - Se naște acad. Mihai Cimpoi, critic și istoric literar basarabean (1942)
- 03.09 - Se naște scriitoarea Carmen Denise-Manuela Mihai (1972, Câmpina)
- 04.09.1942- 02.02.1943 - S-a desfășurat Bătălia de la Stalingrad, care a dus la capitularea armatelor coaliției hitleriste (1942-1943)
- 04.09 - 515 ani de când navigatorul Amerigo Vespucci a anunțat la Florența că a descoperit „Lumea Nouă” („Mundus Novus”) (1504)
- 04.09 - Se naște scriitorul Fr. A. A. Chateaubriand (1768-1848)
- 04.09 - 195 de ani de la nașterea compozitorului Anton Bruckner (1824-1896)
- 04.09 - Se naște scriitorul Antonin Artaud (1896-1948)
- 04.09 - Se naște ziaristul Corneliu Țanțu (Antim) (Ploiești, 1944- 2016)
- 04.09 - La București, are loc primul Concurs și Festival Internațional de Muzică „George Enescu” (1958)
- 05.09 - Se naște chimistul și medicul Constantin I. Istrati (1850-1918)
- 05.09 - 135 de ani de la înființarea Școlii de Arte și Meserii Ploiești (1884)
- 05.09 - Se naște criticul literar Adrian Marino (1921-2005)
- 05.09 - 90 de ani de la nașterea ziaristei Catinca Ralea (1929-1981)
- 06.09 - Se naște scriitorul și omul politic Mihail Kogălniceanu (1817-1891)
- 06.09 - 200 de ani de la nașterea scriitorului Nicolae Filimon (1819-1865)
- 06.09 - La Londra, intră în funcțiune primul metrou din lume (1863)
- 06.09 - 80 de ani de la nașterea ziaristului Octavian Gălă (1939, Ploiești - 2000, Câmpina)
- 07/08.09 - 30 de ani de la moartea scriitorului Horia Stamatu (1912, Vălenii de Munte - 1989, Germania)
- 07.09 - Se naște criticul literar Șerban Cioculescu (1902-1988)
- 07.09 - Se naște regizorul Elia Kazan (n. 1909)
- 07.09 - Se naște violonistul și dirijorul Ilarion Ionescu-Galați (1937), Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești
- 07.09 - Se naște istoricul de artă și muzeografa Ruxandra Ionescu (1946, București - 2004, Ploiești)
- 07.09 - Se naște soprana Angela Gheorghiu (1965)
- 08.09 - Ziua Internațională a Alfabetizării (declarată de UNESCO)
- 08.09 - Ziua Petrolistului din România (șerbătă din 1990)
- 08.09 - 545 de ani de la nașterea poetului Ludovico Ariosto (1474 - 1533)
- 08.09 - 185 de ani de când s-a sfințit Biserica „Sf. Vasile” (Hram „Sfinții Trei Împărați”) din Ploiești (1834)
- 08.09 - S-a născut dirijorul și profesorul de muzică Athanasie Verzeanu (1846-1914)
- 08.09 - Se naște scriitorul Alfred Jarry (1873-1907)
- 08.09 - 110 ani de la nașterea scriitorului M. Blecher (1909-1938)
- 08.09 - S-a născut sculptorul și graficianul Gheorghe Coman (1925-2005)
- 08.09 - 90 de ani de la inaugurarea hipodromului din Ploiești (1929)
- 08.09 - 90 de ani de la nașterea scriitorului Ștefan Bănuțescu (1929-1988)
- 09.09 - Se naște poetul Stéphane Mallarmé (1842-1898)
- 09.09 - Și-a început activitatea prima școală de fete (1847)
- 09.09 - 155 de ani de la nașterea actriței Agatha Bârsescu (1864)
- 09.09 - Se naște scriitorul Cesare Pavese (1908-1952)
- 09.09 - 90 de ani de la nașterea prof. Traian Comănicu (1929-2000, Pl.)
- 09.09 - Se naște poeta Ariadna Petri (1986)
- 09.09 - Este proclamată Republica Democratică Populară Coreea (1948)
- 10.09 - 310 ani de la nașterea scriitorului Antioh Cantemir (1709) și 275 de ani de la moartea sa (11.04. 1744)
- 10.09 - 195 de ani de la nașterea pașoptistului Avram Iancu (1824-1872)
- 10.09 - Se naște scriitorul Andrei Makine (1957)
- 10.09 - Se naște pictorița Mihaela Laslo (1970, Ploiești)
- 11.09 - 500 de ani de la nașterea poetului Pierre de Ronsard (1524-1585)
- 11.09 - la ființă, la Berna, Uniunea Poștală Universală, România este membru fondator (1894)
- 11.09 - Se naște epigramistul, ing. Constantin Tudorache (1948, com. Podenii Noi, Ph.)
- 12.09 - A avut loc bătălia de la Marathon, atenienii învingând armata persană (490 î. Ch.)
- 12.09 - 255 de ani de la moartea compozitorului Jean-Philippe Rameau (1683-1794)
- 12.09 - Se naște scriitorului, avocatul și omul politic Ion Ionescu-Quintus (1875, Ploiești -1933, Ploiești)
- 12.09 - Se naște prozatorul Ion Agârbiceanu (1882-1963)
- 12/25.09 - Se naște compozitorul Dmitri Șostakoviți (1906-1975)
- 12.09 -100 de ani de la moartea scriitorului Leonid Nicolaevici Andreev (1871-1919)
- 12.09 - Se naște graficianul Ghinea Gheorghiiță-Uriașu (1956, com. Berteș, Ph. - 2008, Plopeni)
- 13/14.09 - Au avut loc luptele de la Ogretin dintre Radu Șerban (învăgător) și Simon Movilă aliat cu hanul tătar (1602)
- 13.09 - New York devine prima capitală a Americii (1788)
- 13.09 -125 ani de la moartea compozitorului francez Emmanuel Chabrier (1841-1894)
- 13.09 - Se desfășoară bătălia din dealul Spirii dintre pompierii români și trupele otomane (1848)
- 13.09 - Se naște prof. univ. dr. în medicină Thoma I. Ionescu (1860, Ploiești -1926, București)
- 13/25.09 - Se inaugurează calea ferată București- Ploiești (Gara de Sud) (1872)
- 13.09 - 145 de ani de la nașterea compozitorului Arnold Schoenberg (1874 -1951)
- 14/26.09 - 170 de ani de la nașterea psihologului Ivan Petrovici Pavlov (1849-1936)
- 14.09 - 250 de ani de la nașterea naturalistului Alexander von Humboldt (1769) și 160 de ani de la moartea sa (06.05. 1859)
- 14.09 - 170 de ani de la nașterea soldatului erou Ion Grigore (1849 sau 1850, Dumbrăvești, Ph. -1915, Dumbrăvești, Ph.)
- 14.09 - S-a inaugurat podul peste Dunăre de la Cernavodă, construit de Anghel Saligny (1895)
- 14.09 - S-a inaugurat și s-a sfințit Crucea Eroilor Neamului din Masivul Bucegi (Caraiman) (1928)
- 14.09 - Se naște prozatorul Mihai Tunaru (1931, Bușteni-1989)
- 14.09 - Se naște activistul cultural Ioan Bălcinoiu (1933)
- 14.09 - Se naște dr. în științe medicale Alfred Mertl (1933)

- 14.09 - Se naște dr. în istorie Constantin Dobrescu (n.1950, Ploiești)
- 14.09 - Se naște poetul, ing. Ioan Vasile (1951-2012)
- 15.09 - Ziua Internațională a Democrației
- 15.09 - 230 de ani de la nașterea scriitorului James Fenimore Cooper (1789-1851)
- 15.09 - 125 ani de la nașterea regizorului Jean Renoir (1894) și 40 de ani de la moartea sa (12.02.1979)
- 15.09 - 50 de ani de la nașterea scriitorului Dan Lungu (1969)
- 15.09 - Se înființează Institutul de Petrol și Gaze (Universitatea „Petrol-Gaze”, de azi) din Ploiești (1967)
- 16.09 - Domnitorul Țării Românești Alexandru Ghica instituie leul ca monedă a țării (1836)
- 16.09 - Moare învățătorul Cononstantin Ionescu-Lungu (1862-1938)
- 16.09 - Se naște poetul și publicistul Serghie Bucur (n. 1935)
- 17.09 - Se naște scriitorul George Bacovia (Gh. Vasiliu) (1881-1957)
- 17.09 - 135 de ani de la nașterea basului Gheorghe Folescu (1884) și 80 de ani de la moartea sa (17.11.1939)
- 17.09 - Se naște scriitoarea Herta Müller, laureată Nobel (1953)
- 18.09 - Moare istoricul și folcloristul Grigore I. Tocilescu (1850, Mizil - 1909, București)
- 18.09 - Se naște istoricul și arheologul Vasile I. Pârvan (1882-1927)
- 18.09 - 60 de ani de la moartea istoricului Barbu Cămpina (1923, Cămpina -1959, București)
- 18.09 - Se naște scriitorul Valeriu Sârbu (1931-2009)
- 18.09 - Se naște Octavian David, secretar muzical (n.1938, Ploiești)
- 18.09 - Se deschide Școala Superioară de Artă Ploiești (viitoarea Școala Populară de Artă) (1947)
- 18.09 - 70 de ani de la nașterea poetului Marian Ruscu (1949-2016)
- 19.10 - 120 ani de la nașterea scriitorului Miguel Angel Asturias (1899)
- 20.09 - 560 de ani de la prima mențiune documentară a cetății Bucureștilor, într-un hrisov al lui Vlad Țepeș (1459)
- 20.09 - Se naște poetul George Coșbuc (1866-1918)
- 20.09 - 130 de ani de la moartea poetei Iulia Hașdeu (1869-1888)
- 20.09 - 105 ani de la nașterea arhitectului Stan Bortnovski (1914, Sinaia - m.?)
- 20.09 - Apariția revistei săptămânală „Contemporanul”(1946)
- 20.09 - 85 de ani de la nașterea actriței Sophia Loren (1934)
- 21.09 - Ziua Internațională a Păcii
- 21.09 - 150 de ani de la nașterea scriitoarei franceze de origine română Elena Văcărescu (1864-1947)
- 21.09 - 70 de ani de la nașterea profesorului de matematici și scriitorului Dan Milica (n.1949, sat. Gorgota, Ph.)
- 22.09/05.10 - Se naște matematicianul Octav Mayer (1895, Mizil-1966, Iași)
- 22.09 - Se naște dr. în științe juridice și omul politic Gheorghe Grigore Cantacuzino (1832-1913)
- 22.09 - Abraham Lincoln a emis Proclamația de Emancipare, decretând eliberarea sclavilor negri din teritoriul american confederat(1862)
- 22.09 - 105 de ani de la moartea scriitorului Alain-Fournier (1886-1914)
- 22.09 - Se naște dr. în biologie, muzeografa Zoe Apostolache-Stoicescu (1936, Ploiești-2017)
- 22.09 - Se naște medicul și scriitorul Augustin Buzura (1938-2017)
- 22.09 - Se naște conf. univ. dr. în filologie Mihaela Cojocar (1951), activitate în Ploiești
- 22.09 - Se naște tenorul Andrea Bocelli (1958)
- 23.09 - Începe domnia lui Mircea cel Bătrân în Țara Românească (1386-1418)
- 23.09 - 80 de ani de la moartea psihanalistului Sigmund Freud (1856-1939)
- 23.09 - Se naște pictorul Otto Barabas (1908-m. ?)
- 23.09 - Se naște poetul Nicolae-Breb Popescu (n.1942, Brebu, Ph.-2009)
- 23.09 - Se naște pictorul Marcel Bejgu (n. 1951, sat Bătrâni, Ph.)
- 23.09 - Se naște poetul Bogdan Nicolai (n.1985, Cămpina)
- 24.09 - 80 de ani de la nașterea istoricului literar prof. Marius Pop (1939, sat. Ocina, Ph.) și 30 de ani de la moartea sa (08.12.1989)
- 24.09 - 70 de ani de la nașterea cineastului Pedro Almodovar (1949)
- 24.09 - Se înființează Teatrul de păpuși „Ciufulici” (azi, secție a Teatrului „Toma Caragiu”, Ploiești) (1952)
- 25.09 - Se naște scriitorul William Faulkner (1897-1962)
- 25.09 - Se naște scriitorul Ovidiu Bogza (1898-1986, Cămpina)
- 25.09 - Se naște interpreta Maria Tănase (1913-1963)
- 25.09 - Se naște ufoloagul Călin N.Turcu (1942, Ploiești - 2006)
- 25.09 - Se naște prof. univ. dr. în filosofie Gabriela Vasilescu (1952, Urlați)
- 25.09 - 45 de ani de la nașterea dr. în istorie Silvana Rachieru (1974, Ploiești)
- 26.09 - Ziua Sf. Voievod Neagoe Basarab, domnitor între anii 1517-1521
- 26.09 - La București, are loc prima competiție internațională sportivă - un concurs de tir (1874)
- 26.09 - Se naște scriitorul Thomas Stearns Eliot (1888-1965)
- 26.09 - 130 de ani de la nașterea filozofului Martin Heidegger (1889-1976)
- 26.09 - Se naște compozitorul și pianistul George Gershwin (1898-1937)
- 26.09./08.10 - Se naște poeta Marina Ivanova Țvetaeva (1892-1941)
- 27.09 - S-a încheiat procesul de descifrare a hieroglifelor din Egiptul Antic (1822)
- 27.09 - 100 de ani de la moartea sopranei Adelina Patti (1843-1919)
- 27.09 - Se naște istoricul conf. univ. Constantin I. Corbu (1928, sat Vaideei, com. Tâtaru, Ph.)
- 27.09 - 85 de ani de la nașterea maestrului coregraf Dumitru Pârnu (1934-2006, Ploiești)
- 27.09 - Se naște tenismena Simona Halep (1991)
- 28.09 - Se naște scriitorul Prosper Merimée (1803-1870)
- 28.09/10.10 - S-a născut pictorul Nicolae Vermont (1866-1932)
- 28.09/10.10 - Se naște istoricul Vasile Pârvan (1882-1927)
- 28.09 - Se naște criticul și istoricul literar Valeriu Răpeanu (n.1931, sat Ploieștiori, Ph.), Cetățean de Onoare al Orașului Ploiești
- 28.09 - Se naște arhitectul Peter Fritz Derer (1939)
- 28.09 - Se înființează Asociația Oamenilor de Artă din Instituțiile Teatrale și Muzicale (ATM)(1957)
- 29.09 - 155 de ani de la nașterea filozofului Miguel de Unamuno y Jugo (1864-1936)
- 29(?) .09 - Se naște scriitorul Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616)
- 29.09 - Se naște lingvistul Iorgu Iordan (1888-1986)
- 29.09 - Se naște preotul Aurelian Frusinoiu (1966, Ploiești)
- 30.09 - 60 de ani de la moartea dr. în Drept, acad. Andrei I. Rădulescu (1880, com. Chiojdeanca, Ph. - 1959)
- 30.09 - 95 de ani de la nașterea scriitorului Truman Capote (1924) și 35 de ani de la moartea sa (25.08.1984)
- 30.09 - Se naște poetul Negoită Irimie (1933, Ploiești-2000)
- 30.09 - 80 de ani de la nașterea prof. de educație fizică Dezideriu Mihai Gothe (1939, Ploiești) și 10 ani de la moartea sa (4 oct. 2004)

CUPRINS

Editorial, *Gelu Nicolae Ionescu* - cop.2 * Însemnări rapide despre Spațiul imaginar al literaturii române (II), *Eugen Simion* - p.1 * Tatăl meu, *Alex Ștefănescu* - p.2 * Galeria marilor epigramaști: Gheorghe Penciu, *C. Tudorache* - p.4-6 * Răsfoiri și comentarii, *Constantin Tudorache* - p.6-7 * Să nu uităm odiseea Transilvaniei! și Istoricul tratat de pace din 1920 de la Traianon!, *Ion Șt. Baicu* - p.8 * Doctrine și curente politice, *Ion Șt. Baicu*; Geopolitica și geostrategia, *Ion Șt. Baicu* - p.9 * Un episod din războiul pentru recuperarea Basarabiei, *C. Dobrescu*; O nuntă de pomină, *C. Dobrescu* - p.10-11 * Despre nemărginire, dintr-o margine de lume, *Ela Zbârcea*, *Cultura și arta* – contribuții și frustrări în procesul globalizării (IV), *Neculai I. Vicol* - p.12; * Transdisciplinaritate și aforisme, *T. D. Lazăr* - p.13 * Festivalul Național „I.L. Caragiale” (ed. a XVI-a) - p.14 * Corespondența poetului Grigore Arbore cu Basarab Nicolaescu, *Train D. Lazăr* - p.15 * Ziua Limbii Române, ediția a VI-a, *Elena Trifan* - p.16 * Brazil din suflet, *Train D. Lazăr*; Țintea muzicală, *Sanda Hărlav* - p.17 * Primul pilot ploieștean - Alexander Henri Schwartz, *Alex. Marin* - p.18 * Societatea ploieșteană de la 1918 la 1940, *I. Șt. Baicu* - p. 9; * Inginer Nicolae Cătuneanu, *Constantin Dobrescu*, *Radu Cătuneanu* - p.16 * Leonida Secrețeanu, *C. Dobrescu* - p. 17 * Societatea ploieșteană de la 1918 la 1940, *I. Șt. Baicu*, *G. N. Ionescu* - p.18; Activitatea spitalelor prahovene refugiate în județul Neamț, *C. Dobrescu*, *Stelain Constantin-Stelian*, *Alex. H. Popa* - p.20 * Pe plaiuri vrâncene, *Elena Trifan* - p.21-22 * Evenimente culturale - p.23-24